

Metsaseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu

SELETUSKIRI

Sissejuhatus

Metsaseadus (RT I, 2006, 30, 232; 2007, 12, 64) jõustus 1. jaanuaril 2007. a.

Metsaseaduse põhieesmärk on tagada metsade kaitse ja nende säästev majandamine. Seaduse efektiivne rakendamine peab tagama: a) metsade elustiku mitmekesisuse, hea tervisliku seisundi ja tootmisvõime säilimise; b) võimalused metsa ökonoomseks majandamiseks ja kaitseks; c) metsasektoriga seotud sotsiaalsete ja piirkondlike eesmärkide täitmise.

1. jaanuaril 2007. aastal jõustunud metsaseadus muutis mitmeid varem kehtinud põhimõtteid. Nende muudatuste mõju ei olnud võimalik enne seaduse rakendamist praktikas ette näha. Seaduse rakendamise käigus on ilmnenud vajadus teha seaduses mõned täpsustused, muudatused ja täiendused, et oleks tagatud kõikide metsapoliitika eesmärkide täitmine.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud töögrupp koosseisus Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna juhataja Marku Lamp (tel 626 2920, Marku.Lamp@envir.ee), metsaosakonna peaspetsialist Rauno Reinberg (tel 626 2921, Rauno.Reinberg@envir.ee) ja õigusosakonna jurist Merike Laidvee (tel 626 2905, Merike.Laidvee@envir.ee). Eelnõu koostamisele aitasid kaasa Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse, Riigimetsa Majandamise Keskuse, Keskkonnainspektsiooni, Riiklik Looduskaitsekeskus ja maakonna keskkonnateenistuste spetsialistid.

Seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu lihthääaltenamus.

Seaduse eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi Põhiseadusega.

1. Eesmärk

Eelnõukohase seaduse eesmärk on muuta metsaseadus võimalikult hästi toimivaks ja kõikide huvigruppide huve koosmõjus arvestavaks ning viia see kooskõlla tegelike oludega, et tagada metsandusalase tegevuse parem ühildavus metsapoliitika üldiste eesmärkidega ning vältida mitmeti tõlgendamise võimalusi. Eelnõu tagab põlise riigimetsamaa riigile säilitamise ja metsanduse pikaajaliste protsesside kavandamise seotud huvigruppe arvestades.

Peamisteks märksõnadeks on bürokraatia vähendamine ja erametsanduse tõhustamine (eelkõige metsaomanike huvi tõstmine metsa majandamise, sh uuendamise ja hooldamise vastu).

Metsa- ja puidutööstus on riigi majanduse seisukohalt olulise tähtsusega majandusharud, mille arenguks on olemas kodumaine ressurss ja mille edukas toimimine loob lisaväärtusi ka riigi muudes majandusvaldkondades ning sotsiaalkeskkonnas. Metsaseaduse muutmise seaduse ülesandeks ja eesmärgiks on luua paremad võimalused metsaresursi kasutamiseks efektiivsemalt ning motiveerida metsaomanikke kasutama oma metsaomandit senisest aktiivsemalt.

Metsa majandamise muutmine metsaomanikule paindlikumaks ja efektiivsemaks on üks vajalikest meetmetest erametsade majandamise aktiivsuse tõstmiseks. Täna kehtiva regulatsiooni suurimaks puuduseks on selle jäikus. Muudatused õigusaktides, omaniku

vahetus või muudest tingimustest tulenev metsa majandamise suuna muudatus sunnib kehtivat metsamajandamiskava ümber tegema ja seda uuesti kehtestama, mis toob kaasa põhjendamatu aja- ja rahakulu nii metsaomanikele kui ka riigile (korduv metsamajandamiskavade koostamise kompenseerimine) ning lisakoormust metsakorraldusettevõtetele. Kaudselt on erametsade kasutamine piiratud läbi metsamajandamiskavade kohustuslikkuse, mis tulenevalt metsakorraldusturu koormusest ja riigi vähesest administratiivsest suutlikkusest võib saada takistuseks omandi kasutamisel.

Metsa majandamisega kaasnev liigne bürokraatia ei ole tasakaalus metsa majandamisest saadava tuluga. See on oluliselt vähendanud erametsaomanike huvi oma metsa majandada, mis omakorda mõjutab negatiivselt Eesti metsade tervislikku seisundit. Eeltoodust tulenevalt on vajalik muuta metsamajandamiskava ja metsa inventeerimisandmete kasutamise põhimõtteid ning luua eeldused nende kvaliteedi tõstmiseks.

Euroopa metsakaitsekonverentsil 2007. aastal pidas teiste seas ka Eesti vajalikuks rõhutada metsade olulisust elukvaliteedi tõstjana ning võttis kohustuseks metsa kui loodusressurssi kaitsta ja säästlikult kasutada. Samas tõdeti deklaratsiooni allkirjastades, et metsal on oluline roll ka kliimamuutuste leevendamisel, vee kaitsel ja energia tootmisel. Riigid kinnitasid vajadust eemaldada ebavajalikud tõkendid, et tagada parem juurdepääs puiduressurssidele ning suurendada puidu kui taastuva loodusressursi kasutamist.

Eelnõu eesmärgiks on lisaks eelpool märgitule likvideerida mittevajalikud piirangud ja kaotada topeltregulatsioon. Kehtiv metsaseadus sätestab mitmeid täiendavaid piiranguid/kohustusi metsa majandamisel, mille otstarbekus on küsitav. Näitena võib tuua metsa uuendamise tagatisraha. Seaduse kohaselt on igal uuendusraie teinud metsaomanikul kohustus uuendada metsa vastavalt õigusaktides sätestatud nõuetele ja tähtaja jooksul. Täiendava kohustuse sätestamine teatud kasvukohatüübi metsade omanikele ei ole põhjendatud.

Eelnõuga tehtavad muudatused ei too kaasa täiendavaid piiranguid, oluliselt ei muutu ka metsanduse seni kehtinud põhimõtted.

2. Sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga tehtavad muudatused võib sisu ja eesmärgi alusel jagada kolme gruppi – sõnastuse täpsustamine ja korrigeerimine tulenevalt metsaseaduse rakendamisel praktikas ilmnunud probleemidest, metsas raiete lubamise ja metsamajandamiskava põhimõtete muutmine ning Riigimetsa Majandamise Keskust käsitlevad muudatused. Eelnõuga muudetakse ligikaudu 70% kogu metsaseaduse paragrahvidest, kuid vähem kui üks kolmandik seaduse tekstist. Kogumuudatustest on 27% sisulist ning 73% normtehnilist laadi. Muudatuste kogumaht ei too endaga kaasa vajadust koostada uus seaduse eelnõu ning senine seadus kehtetuks tunnistada. Alljärgnevalt on toodud selgitused eelnõu peatükkide ja paragrahvide kohta.

I.

§ 1. Punktiga 1 tehtava muudatusega korrigeeritakse seaduse sõnastust ja viiakse see kooskõlla maakatastriseadusega, mille kohaselt registreeritakse maakatastris kõlvikud.

Metsaseaduse § 3 lõike 3 täiendamine (p 2) on seotud metsaseaduse § 4 lõike 2 punkti 4 muutmisega, mille kohaselt ei rakendu metsaseadus aladel, millele projekteerimistingimuste või detailplaneeringuga on kavandatud metsa majandamisest erinev maakasutus. Olemasolevatele eluasemekohtade, mis on katastrisse kantud elamumaana, detailplaneeringut ei kehtestata ega seata ka projekteerimistingimusi. Seetõttu on põhjendatud lisada seaduses

toodud alade loetellu elamumaa. Sellega tagatakse olemasolevate elamumaa kruntide ja uute, detailplaneeringuga moodustatavate kruntide omanike võrdne kohtlemine. Puude raiet sellistel elamumaa kruntidel on võimalik reguleerida looduskaitseaduse § 45 alusel kehtestatud korraga.

§ 2. Eelnõu paragrahviga 2 muudetakse seaduse kohaldamisala puudutavat regulatsiooni.

Punktiga 1 täiendatakse metsaseaduse § 4 lõike 2 punkti 4. Kui maatükile seatakse projekteerimistingimused või kehtestatakse detailplaneering, toimub seal puude ja põõsaste raie kohaliku omavalitsuse kehtestatud tingimuste ja korra kohaselt. Tegemist on kohaliku omavalitsuse tasandil reguleeritava küsimusega ja seetõttu puudub vajadus selle küsimuse reguleerimiseks metsaseadusega. Seaduse selguse mõttes on loetellu lisatud määratlus „kinnisasi“. Maatükile tingimuste seadmine (projekteerimistingimused) võib tähendada ka üksnes kõlviku või muul viisil piiritletud maatüki piires tingimuste seadmist. Detailplaneeringuga seatud tingimused ei hõlma mitte üksnes ehitise alust maatükki, millisele lähenemisele annab aluse kehtiv sõnastus, vaid kogu kinnisasja.

Punktiga 2 tehtava muudatusega tuuakse metsaseaduse regulatsiooni alla kaitsevööndis kasvavad metsad. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei rakendata metsaseadust tee ja raudtee, samuti tehnovõrgu või -rajatise kaitsevööndi suhtes, välja arvatud raadamist käsitlevad sätted. Seetõttu on näiteks tee ja raudtee kaitsevööndite näol metsaseaduse regulatsiooni alt väljas ligikaudu 150 000 ha metsamaad, kus on võimalik teha mistahes raieid, vedada sealt saadud metsamaterjali ja müüa seda metsaseadust järgimata. Tegemist on märkimisväärse osaga metsamaast, kus säästva metsanduse põhimõtete rakendamine on sisuliselt välistatud.

Teeseadus ja raudteeseadus, aga ka tehnovõrke või -rajatise käsitlevad seadused [näit elektriohutusseadus (§ 12), elektroonilise side seadus (§ 119), ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniseadus (§ 3¹) jne], millega on mingi objekti kaitseks kehtestatud kaitsevöönd, sätestavad kaitsevööndi kasutamise kitsendused. Eelnimetatud kitsendused ei välista majandamist kaitsevööndis ulatuses, mis ei takistata objekti sihtotstarbelist kasutamist. Lisaks ei kaasne kaitsevööndi määramisega üldjuhul maa sihtotstarbe muutmist ja maaomanikul on õigus oma maad kasutada vastavalt sihtotstarbele (maatulundusmaad tulu saamise eesmärgil). Seega ei ole kaitsevööndi ala metsaseaduse regulatsiooni alt välja jätmise põhjendatud. Erandina tuleb metsa majandamisel kaitsevööndis arvestada eriseadusest tulenevate kitsendustega. Näiteks tee ja raudtee kaitsevööndis tuleb tegevus kooskõlastada objekti omaniku või tema esindajaga.

§ 3. Eelnõuga kaotatakse seadusest riigimetsamaa pindala osakaalu nõue ja sätestatakse, et riigimetsamaa osakaal määratakse kindlaks metsanduse arengukavas (p 1). Arengukavaga määratakse kindlaks ka eelmises lauses nimetatud osakaalu saavutamiseks läbiviidavad konkreetsed tegevused ja protsessid. Sisuliselt on see ka täna arengukava teema, millest üks osa (konkreetne arvnäitaja) on toodud seadusesse.

Protsendi määramisel seaduse tasandil oli sisuline mõte omandireformi algaegadel, kuna siis määratleti selle kaudu sisuliselt konkreetne suund, millises mahus metsamaa erastamine võiks üldse olla reaalne. Esmakordselt sätestati nõue, et riigimetsamaa pindala peab olema 20% kogu metsamaast 1998. a metsaseaduses. Viidatud seaduse eelnõu menetlemisel Riigikogus selgitas tolelaegne keskkonnaminister Villu Reiljan vastuseks küsimusele, mille alusel on määratud protsendiks 20, järgmist:(väljavõte Riigikogu 21.10.1998 stenogrammist¹):

“...jutt on riigile kuulvast metsast. See tähendab, et seda saab olla umbes 860 000 ha, see on põline riigimets...”

¹ <http://web.riigikogu.ee/ems/stenograms/1998/10/t98102105.html>

...Nimelt lepiti metsapoliitikas kokku, et põliseid riigimetsi ei erastata. Nii et kõik sobib suurepäraselt, 20% maismaast pinnast riigimetsi ja metsasus on praegu 48%, see tähendab, et erametsade osa on planeeritud umbes pool...“

Täiendavalt selgitas nimetatud metsaseaduse eelnõu teisel lugemisel 20% kujunemist Metsaameti peadirektor Andres Talijärv järgmiselt (väljavõte Riigikogu 18.11.1998 stenogramm²):

„See protsent on tuletatud 1940.aasta 23.juuni seisust lähtudes. See on see maa, mis tollel hetkel oli riigi omandis ja kuhu tänaseks on mets peale kasvanud. Me nimetame seda tinglikult põliseks riigimetsamaaks, see on see riigimetsamaa, mis enne Teist maailmasõda kuulus Eesti riigile./.../ Sisuliselt jaguneb metsamaa pooleks – 50% või natuke enam läheb eravaldusesse ja see mis üle jääb, peaks **esialgu** jääma riigi omandisse ja seda ei tohiks erastada.

Suur enamus riigimetsamaad on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas, mille valitsema volitatud asutuseks on seadusega määratud Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*). Metsaseaduse § 53 lõike 5 kohaselt peab *RMK* kinnisasja võõrandamise kooskõlastama riigivara valitsejaga ja nimetatud küsimuse otsustamine kuulub *RMK* nõukogu pädevusse. Nõukogu koosseisu kuuluvad lisaks Keskkonnaministeeriumi esindajatele ka teiste valitsus- ja riigiasutuste esindajad, kelle ülesandeks on tagada riigimetsa majandamisel riigi huvide kaitse, seal hulgas ka metsamaa säilitamine riigile vajalikus ulatuses. Seega on kaitstud riigi huvi metsamaa säilimisel.

Metsanduse arengukavaga kuni 2010 sätestati, et riigile jäävat põlist, so enne 1940 aastat talle kuulunud metsamaad võõrandatakse vaid siis, kui sellega on võimalik nende maade kasutamist efektiivsemaks muuta. Kuna metsade majandamist on lihtsam ja odavam piirata riigi- kui erametsas, suurendatakse riigimetsamaa osa looduskaitsete, kultuuriliste, muinsuskaitsete ning teiste ühiskonna enamike huvidele vastavata väärtuste kaitset.

Eeltoodud eesmärgi saavutamiseks on seadusega sätestatud keeld põlise riigimetsamaa erastamisel ja loodud alused kõrgete looduskaitsete väärtustega maade omandamiseks riigile.

Tulenevalt kehtiva metsaseaduse § 81 lõikest 2 ei kuulu kuni 1940. aasta 23. juulini riigile kuulunud ja käesolevaks ajaks metsaga kaetud alad erastamisele. Tänapäevaks on maa erastamise menetluse alustamiseks avalduste esitamise tähtajad möödas. Riigi tahe on suunatud omandireformi lõpetamisele. Uut erastamise lainet ei tule ja seni veel reformimata metsamaad (need, mille osas ei ole poolleiolevat erastamise või tagastamise või munitsipaalomandisse andmise menetlust) jäetakse riigi omandisse.

Looduskaitseadusega (§ 20) on sätestatud looduskaitsete piirangutega alade omandamine riigile, mis reaalsuses tähendab riigimetsade osakaalu suurenemist.

§ 4. Metsanduse arengukava koostamise kohustus tuleneb säästva arengu seaduse § 12 lõikest 2. Viidatud paragrahvi lõige 5 sätestab, mida arengukava peab sisaldama. Sama seaduse § 6 kohaselt kinnitab arengukava koostamise ülesande ja tähtaja Vabariigi Valitsus ning arengukava kinnitatakse Riigikogus. Arengukavade koostamist reguleerib ka Vabariigi Valitsuse 13.12.2005. a. määrus nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“. Sõltuvalt valdkonna arengust võib arengukavas käsitletav periood olla ajas erinev, mistõttu ei ole otstarbekas kehtestada mingit konkreetset ajalist piiri arengukava tegemiseks. Tähtaeg määratakse juba

² <http://web.riigikogu.ee/ems/stenograms/1998/11/t98111808.html>

konkreetses protsessis käigus Vabariigi Valitsuse poolt. Tulenevalt kehtiva metsaseaduse § 6 lõikest 2 koordineerib riigi ülesannete täitmist metsanduse valdkonnas Keskkonnaministeerium. Vabariigi Valitsuse seaduse § 49 lõike 1 punkt 1 kohaselt korraldab minister ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi. Seega kordab kehtiva seaduse § 7 teistes seadustes sätestatud. Kõike eeltoodut arvestades puudub vajadus arengukava regulatsiooni kehtestamiseks metsaseaduses.

Arengukava eesmärk on prognoosida valdkonna tegevusi tervikuna. Eeltoodut arvestades ja head haldustava järgides kaasatakse arengukava koostamisse kõik metsandusega seotud osapooled, sõltumata sellest, kas vastav nõue on seaduses või mitte.

§ 5. Eelnõukohase metsaseaduse § 8 lõike 2 täiendusega antakse geenireservimetsade majandamise korraldamine Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse pädevusse, kellel on olemas vastavad teadmised ja vajalikud oskused.

Geenireservimetsaks on mingile kindlale puuliigile iseloomulike ja majanduslikult väärtuslike puistutega metsaosa, kus inimõhu metsa geenifondile on minimaalne ning geenifond areneb eeskätt looduslike tingimuste mõjul. Geenireservimetsa puistuid kasutatakse kultiveerimismaterjali algmaterjalina. Geenireservimetsad paiknevad Keskkonnaministeeriumi valitsemisala riigimetsades. Täpsemad reeglid geenireservimetsade majandamiseks sätestatakse Keskkonnaministeeriumi sisemise korraldusega, kuna nii geenireservimetsad kui ka nende majandamise korraldaja (Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus) on mõlemad Keskkonnaministeeriumi valitsemisalal.

§ 6. Eelnõu § 6 punktiga 1 muudetakse kehtiva metsaseaduse § 10 lõike 1 preambulit. Üheks eesmärgiks on vältida sätte mitmeti mõistmist, mida on sõnapaar „osalise finantseerimise“ põhjustanud. Siinkohal on oluline rõhutada, et SA Erametsakeskus ja Keskkonnaministeerium koostöös sätestavad igal aastal metsaseaduse § 10 lõikes 1 toodud valdkondade lõikes toetamisele kuuluvad detailsed toetuste liigid ja toetatavad tegevused, lähtudes rahaliste vahendite olemasolust ja valdkonna prioriteetsusest.

Teiseks asendatakse seaduses nimeline viide konkreetsele sihtasutusele abstraktsema väljendiga (punktid 8, 9). Kuna seadus on üldakt ja Eestis ei asutata sihtasutust seadusega, siis tuleb seaduses määratleda sihtasutus abstraktselt, mitte nimeliselt. Sisuliselt ei muuda see kehtivat olukorda ja erametsanduse arendamine ning toetamine toimub jätkuvalt sellel eesmärgil riigi asutatud sihtasutuse kaudu, mille asutajaõigusi teostab Keskkonnaministeerium. Ja selleks sihtasutuseks on SA Erametsakeskus.

Kehtiva seaduse kohaselt ei maksta metsamajandamiskavade koostamise toetust metsaühistule, kellel ei ole metsamaad. Tulenevalt metsaseaduse § 10 lõikest 4 on erametsaomanikuks füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik, kellel on metsamaa. Seega ka metsamaad omav metsaühistu. Muudatusega (p 2) sätestatakse üheselt, et metsa inventeerimiseks saab toetust erametsaomanik ja sellega välistatakse ilma täiendavat erisust sätestamata metsamaata metsaühistul võimalus nimetatud toetuse saamiseks. Sellest tulenevalt puudub vajadus metsaseaduse § 10 lõikes 3 sätestatud regulatsiooni järele ja nimetatud säte tunnistatakse kehtetuks (p 3).

Metsamaata metsaühistu võib esitada taotluse toetuse saamiseks erametsaomanike esindajana oma liikmete eest. Sellisel juhul peab erametsaomanik vastama taotleja ja toetuse saajale esitatavatele nõuetele.

Punktiga 6 tehtava muudatuse eesmärk on vähendada bürokraatiat ja muuta menetlus kiiremaks. Toetuse saaja ja SA Erametsakeskus lepivad tingimustes kokku, mis fikseeritakse kinnituskirjas. Kinnituskirja vorminõuded ja konkreetsed reeglid sätestatakse metsaseaduse

§ 10 lõike 11 alusel kehtestatud määruces. Sisuliselt ei too muudatus kaasa erisusi võrreldes tänase menetluskorraga, kuid muudab selle paindlikumaks.

Metsaseaduse § 10 lõike 8 kehtetuks tunnistamine tuleneb eelnõuga vääriselupaiga regulatsiooni koondamisest ühte paragrahvi (metsaseaduse § 23). Eelnõuga viiakse kehtiva metsaseaduse § 10 lõike 8 regulatsioon mõnede täpsustustega metsaseaduse § 23 lõikeks 4.

Metsaomanikele suunatud toetuste taotluste paremaks administreerimiseks on vajalik välja töötada taotluste hindamise kord ja hindamiskriteeriumid, mis on aluseks toetuste määramisel. Punktiga 10 tehtava muudatusega volitatakse keskkonnaministrit kehtestama vastav hindamise kord ja hindamiskriteeriumid. Sellist soovi, et toetust saaks seda kõige enam vajavad taotlejad, on avaldanud ka metsaomanikud. Toetusteks jagatav rahasumma on kindel suurus, mis täna jagatakse kõikide taotlejate vahel võrdselt. Suurema taotluste arvu korral on toetuste määrad väga madalad.

Punktiga 10 jäetakse kehtiva metsaseaduse § 10 lõikest 11 välja ka volitus keskkonnaministrile kehtestada piiratud asjaõigusega koormamise tingimused. Nagu juba eespool märgitud, koondatakse eelnõuga kõik vääriselupaika puudutav regulatsiooni ühte paragrahvi, milleks on metsaseaduse § 23. Viidatud paragrahvi (eelnõu § 12) lisatakse ka isikliku kasutusõigusega koormamise regulatsioon.

Punktiga 11 tehtav muudatus on tingitud eelnõuga metsaseaduse § 10 lõike 3 kehtetuks tunnistamisest. Muudatusega sätestatakse, et toetust metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise eest saab kuni 100%. Täpsustatud määrad kehtestab keskkonnaminister ning kaasajastab tulenevalt vajadusest. Toetuse andmine metsamajandamiskava koostamiseks, mis eelnõu üldist kontseptsiooni arvestades ei ole enam kohustuslik, teenib eesmärgi luua eeldused metsamajandamiskava tellimiseks ja seeläbi ka konkreetsetes metsas parimate metsamajanduslike võtete kasutamiseks. Samas sätestatakse muudatusega, et riik toetab metsa inventeerimist ja metsamajandamiskavade koostamist kuni 100% kord kümne aasta jooksul. Selline piirang on vajalik loomaks stabiilsust andmetes ja eeldusi metsamajandamise planeerimiseks pikemaks perioodiks. Loomulikult ei ole keelatud tellida inventeerimist tihemini kui kord 10 aasta jooksul, samuti tellida iga kord uus metsamajandamiskava, kuid sellisel juhul riik ei kompenseeri ja kulud tuleb katta metsaomanikul endal.

Punktiga 12 tehtav muudatus tuleneb Euroopa Ühenduse suunistest riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris aastateks 2007–2013 (ELT C 319 27.12.2006), mille kohaselt on võimalik anda toetust kasvavate puude ja nende looduskeskkonna parendamiseks metsades ja muul metsamaal kuni 100% ulatuses. Riigiabi andmiseks nende suuniste alusel ei ole vaja järgida vähese tähtsusega abi ülemmäära. Seega saab osa erametsanduse toetusi anda ka vastavalt riigiabi suunistele. Eeltoodust tulenevalt ei ole põhjendatud käsitleda kõiki erametsanduse toetusi vähese tähtsusega abina. Toetusmeetmed, millele riigiabi suunist ei kohaldu, fikseeritakse keskkonnaministri 14. märtsi 2007. a määruses nr 22 „Erametsanduse toetamise alused, toetuse taotlusele esitatavad nõuded, vääriselupaiga kaitseks kinnisasja koormamise tingimused ning toetuse tagasinõudmise kord“.

§ 7. Punktiga 1 täiendatakse metsa korraldamise määratlust, tuues sisse eesmärgina metsaomaniku nõustamise ning metsamajanduslike tegevuste pikaajalise planeerimise. Metsamajandusalase tegevuse pikaajalise planeerimise all tuleb mõista metsa majandamise planeerimist, sh metsamajandamiskavade koostamist nii riigimetsade majandajate kui ka erametsaomanike jaoks.

Metsa korraldamise eesmärgiks ei ole enam metsamajandamiskava algandmete kogumine,

vaid metsade inventeerimine ja nendele tuginedes metsaomaniku nõustamine, mis võib toimuda ka läbi metsamajandamiskava, kui metsaomanik seda soovib. Inventeerimisandmed on aluseks nii metsamajanduslike tööde planeerimisel kui hindamisel, samuti metsanduse arengusuundade kavandamisel riiklikul tasandil. (p 2)

Metsaseaduse § 11 lõike 3 kohaselt korraldatakse metsa keskkonnaministri kehtestatud metsa korraldamise juhendi alusel. Viidatud paragrahvi lõike 4 muudatustega (punktid 3-5) laiendatakse keskkonnaministri volitust, andes õiguse sätestada kõik metsa korraldamisega seonduv viidatud juhendiga. Metsa korraldamisega seotud sisulise regulatsiooni jagamine seaduse ja selle alusel antud õigusakti vahel ei ole otstarbekas ning muudatusega koondatakse kogu metsa korraldamise regulatsioon, sh ka metsamajandamiskava koostamise juhised, metsa korraldamise juhendisse analoogselt metsa majandamise eeskirjaga.

Eesmärgiga muuta metsa majandamine vähem bürokraatlikuks ja enam metsaomanikusõbralikuks kaotatakse eelnõuga metsamajandamiskava kohustuslikkus (eelnõu § 10) ja oluliseks saavad metsa inventeerimisandmed.

Tulenevalt eeltoodust täiendatakse seadust (punktid 6-8) täiendava regulatsiooniga. Inventeerimisandmetel on õiguslik tähendus metsaseaduse mõttes. Inventeerimisandmed muutuvad kehtivateks nende kandmisest metsaregistrisse, sest sellest hetkest on nad kättesaadavad kolmandatele isikutele, sh keskkonnateenistuse spetsialistile. Juhul kui andmete sisestamisel metsaregistrisse tekib kahtlus andmete õigsuse osas, lähtub metsaregister kui registri volitatud töötaja, aga ka metsakorraldustööde tegijate üle järelevalvet teostav asutus metsaseaduse sätetest, mis reguleerivad metsakorraldustööde tegevusloa peatamist või kehtetuks tunnistamist. Andmeid enne tuvastatud vigade parandamist metsaregistrisse ei kanta. Kohustus kontrollida andmete õigsust enne nende kandmist riiklikusse registrisse tuleneb andmekogude seadusest ja metsaregistri põhimäärusest.

Registrisse kantavad inventeerimisandmed ei tohi olla vanemad kui 1 aasta ehk inventeerimisest ei tohi olla möödunud enam kui aasta. Sellega tagatakse registris olevate andmete aktuaalsus.

Metsa majandamisel on optimaalseks planeerimisperioodiks kümme aastat. Pikemaajalised planeeringud väikestel metsaaladel ei ole otstarbekad. Sama periood on metsanduse planeerimisel ka kehtivas metsaseaduses.

Metsa inventeerimine on vajalik, kui planeeritakse uuendus-, valik või harvendusraiet. Nõue ei kehti nende kinnisasjade suhtes, mille metsa pindala on väiksem kui 2 ha. Sarnane regulatsioon on ka kehtivas metsaseaduses, mis sätestab metsamajandamiskava koostamise kohustuse kinnisasjadele, mille metsamaa pindala on üle 2 hektari. Uue regulatsiooni erinevus kehtivast regulatsioonist on selles, et metsaomanik, kes ei planeeri eespool nimetatud metsamajanduslikke töid, ei pea tellima metsa inventeerimist ja sellega koos ka metsamajandamiskava enne, kui on soov nimetatud töid teha.

Eelnõuga (p 8) sätestatakse, et koos metsa inventeerimisega koostatakse metsaomanikule ka metsamajandamiskava, kuid siia on lisatud täiendav klausel. Nimelt võib metsaomanik loobuda metsamajandamiskavast. Oluliseks näitajaks metsa majandamisel on metsa inventeerimisandmed. Metsamajandamiskava on soovitusliku iseloomuga, seda ei kehtestata ega kinnitata ja on eelkõige suunatud metsaomanikule. Sisuliselt on tegemist raiete planeerimise juhiseiga. Keskkonnateenistus lähtub oma otsuse tegemisel eelkõige inventeerimisandmetest. Eelnõuga on ette nähtud, et lisaks metsa inventeerimise toetamisele toetab riik ka metsamajandamiskavade koostamist erametsaomanikele.

Kui metsaomanik taotleb metsa inventeerimise toetus enne metsa inventeerimist, saab ta

toetuse taotlemisel märkida, kas soovib koos inventeerimisega metsamajandamiskava või mitte. Kui aga eespool nimetatud toetust taotletakse pärast metsa inventeerimist, on metsamajandamiskava koostamise toetuse eelduseks metsamajandamiskava andmete olemasolu metsaregistris, mis on aluseks toetuse andmisel.

Metsa inventeerimine toimub metsaomaniku ja metsa korraldaja vahel sõlmitud tsiviilõigusliku kokkuleppe (lepingu) alusel, millega määratakse ära poolte õigused ja kohustused (näiteks metsas tööde tegemise aeg ja kord, kooskõlastamine jne). Kas pooled sõlmivad kirjaliku lepingu või toimub tegevus suulise kokkuleppe alusel, on pooltevaheline asi. Tegemist on tehinguga tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 67 tähenduses. Kuna metsaseadus kindlat tehingu vormi ette ei näe, siis kehtib vormivabadus. Praktikale tuginedes võib väita, et selline regulatsioon toimib ja selle muutmiseks puudub vajadus. Lisaks sätestatakse ka metsa korraldamise juhendis metsa korraldajale kohustus kooskõlastada kõik tegevused metsaomanikuga.

Kui koos metsa inventeerimisega koostatakse metsamajandamiskava (juhul, kui metsaomanik ei ole sellest loobunud), kantakse metsamajandamiskava andmed metsaregistrisse. Sellekohane nõue ja regulatsioon kehtestatakse koos muude metsamajandamiskava koostamise nõuetega metsa korraldamise juhendis.

Punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks metsaseaduse § 11 lõike 5 p 2, sest eelnõuga kavandatavast metsaseaduse § 10 lõike 12 muudatusest tulenevalt ei tee seadus vahet kaitsealadel või väljaspool neid asuva metsa inventeerimise ja metsamajandamiskava toetuse taotlemisel (avalduse esitamisel).

Punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks metsaseaduse § 11 lõige 6. Kehtiva seaduse § 11 lõike 6 sisu on kaetud metsaseaduse paragrahvi 43 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt korraldab riigivara valitseja tema valitsemisel oleva metsa majandamist. Metsakorraldus on osa metsa majandamise protsessist. Eeltoodust tulenevalt puudub vajadus topeltregulatsiooniks.

§ 8. Punktidega 1 ja 5 tehtavad muudatustega korrigeeritakse seaduse sõnastus.

Punktidega 2-4 tehtavate muudatustega kaotatakse ekspertkomisjoni nõue metsakorraldustööde tegevuslubade menetlemisel. Metsakorraldustööde tegevusloa menetlus, loa andmise ja sellest keeldumise alused ja tehniliste vahendite vastavuse hindamise nõuded on kehtestatud keskkonnaministri määrusega. Tegevuslubade väljaandmisel lähtutakse etteantud kriteeriumitest ning nende mittetäitmisel luba ei anta. Sisuliselt ei ole võimalik ekspertkomisjonil anda teistsugust arvamust, kui sellele on jõudnud loa menetleja. Seda on näidanud ka tegevuslubade andmise praktika. Teisalt toob ekspertkomisjoni kokkukutsumine kaasa täiendavat ajakulu. Eeltoodust tulenevalt on otstarbekas anda loa menetlemine täies ulatuses Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse pädevusse, kaasamata täiendavaid jõude väljapoolt.

§ 9. Eelnõuga tehtava muudatuse eesmärgiks on kehtestada mõõdetavad suurused metsa inventeerimisel ja ka metsamajandamiskava koostamisel metsakorraldustöödele kehtestatud nõuete rikkumiste hindamisel ja olulisuse määramisel. Sisuliselt ei muutu sõnastuse muutmisel sätte mõte ja eesmärk. Kaudselt tagab see aga lisaks sätte selgusele ka metsa inventeerimise kvaliteedi paranemise.

15% on tase, mida metsakorraldusettevõtetal ei ole raske saavutada ning mida Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse auditeerimisbüroo suudab metsas realselt kontrollida.

Oluline viga tekib, kui andmete järgi majandades võib tekkida oluline keskkonnakahju. Samuti tekib oluline viga, kui kinnistu (katastriüksuse) tagavara on väga vaele, sest siis võib

võimaliku ostu-müügi tehinguga kaasneda suur rahaline kahju. Kehtivas seaduses on kasutatud mõisteid „ülehindamine“, „moonutamine“ või „oluline ülehindamine“. Keskkonnakahju võib tekkida nii ülehindamise kui ka alahindamise tõttu, mis mõlemad on käsitletavad kui andmete moonutamised. Seetõttu on seaduses kasutusele võetud ühtne määratlus - „moonutamine“.

Punktidega 3 ja 5 tunnistatakse kehtetuks metsaseaduse § 13 lõiked 5 ja 8, sest kui luba on peatatud, siis sellel perioodil ei tohi mingeid metsakorraldustöid teha. Sama kehtib ka siis, kui luba on kehtetuks tunnistatud. Kui soovitakse lasta metsakorraldajal pooleliolevad tööd lõpetada, hakkab loa peatamise otsus kehtima kuu aja pärast otsuse langetamisest.

§ 10. Metsamajandamiskavade koostamise kohustuslikkuse kaotamine ei tähenda, et edaspidi riik enam metsamajandamiskavade koostamist ei toeta. Tulenevalt eelnõu § 6 punktiga 10 tehtavast muudatusest toetab riik ka edaspidi metsamajandamiskavade koostamist kuni 100% ulatuses. Sellega on loodud eeldused, et metsaomanikud jätkuvalt tellivad koos metsa inventeerimisega ka metsamajandamiskava. Seda enam, et muudatuse kohaselt ei ole kavaga planeeritud tegevused ainsad võimalikud, vaid parimad võimalikud ja metsamajandamiskava eesmärk on anda metsaomanikule parem ülevaade tema metsast. Samas puudub vajadus kava tellida neil metsaomanikel, kel endal metsanduslikud kogemused ja teadmised ning seega ka vajalik ülevaade oma metsadest.

Metsamajandamiskava koostamise toetamine on üks osa riigipoolsest erametsanduse toetamise ja koordineerimise poliitikast. Läbi toetuse luuakse eeldused, et metsaomanik, kes vajab nõu metsa majandamisel, selle ka vastava spetsialisti vahendusel saab, sõltumata tema finantsilisest olukorrast. Keskkonnaministeerium peab väga oluliseks metsaomanike nõustamist läbi metsamajandamiskavade, kuid ei pea vajalikuks selle kohustuslikkust.

Metsamajanduslikeks tegevusteks (raied vms) loa andmisel on keskkonnateenistusel otsustamisel aluseks metsaregistris olevad inventeerimisandmed ning õigusaktides sätestatu. Metsamajandamiskava koostamise kohustuslikkus säilib maareformi käigus Eesti Vabariigi kasuks seatud hüpoteegiga koormatud kinnituste omanikele tulenevalt maareformi seadusest (eelnõu § 29 p 2).

Kuna eelnõuga nähakse ette metsa inventeerimise sisuline regulatsioon, sh ka metsamajandamiskava koostamise juhised, sätestada metsa korraldamise juhendiga, puudub vajadus samasisulise regulatsiooni järele seaduses.

§ 11. Metsa kategooriate ja majandamise eesmärkide sätestamisel puudub sisuline tähendus. Kui vaadata kehtivas seaduses toodud kaitsemetsa või hoiumetsa määratlust, siis tegemist on ühe osaga kaitse- või hoiualast. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse kohaselt käsitletakse kasvavat metsa kui maa olulist osa, seega tuleb käsitleda ka kogu kaitseala ühtse tervikuna. Kui vaadata looduskaitse seaduses sätestatud kaitstavate loodusobjektide kaitseregulatsiooni, on lähtealuseks ala kui terviku kaitse. Kaitse- ja hoiumetsa määratluse kaotamine metsaseadusest ei too endaga kaasa muudatusi kaitseresžiimides, sest sisuliselt ei ole nimetatud määratlused kaitseregulatsiooni aluseks.

Piirangud hoiu- ja kaitsealadel kasvava metsa majandamisel tulenevad üldjuhul looduskaitse seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest, mis on erisätteks metsaseaduse regulatsiooni suhtes. Metsa majandamine metsaseaduse tähenduses on metsa uuendamine, kasvatamine, kasutamine ja metsakaitse. Metsaseaduse metsakaitse regulatsiooni ei saa vaadelda kui klassikalist kaitse- või hoiumetsa puudutavat regulatsioon. Tegemist on võimalikke metsakahjustusi ennetavate abinõudega, mida metsaomanik peab järgima tavapärasel majandamisel. Kehtiva seadusega sätestatud kaitsemetsa ja hoiumetsa

majandamise eesmärkide näol on pigem tegemist majandamise piirangutega eelkõige looduskaitse eesmärkidel. Seega ei saa rääkida hoiumetsade ja kaitsemetsade majandamise eesmärkidest.

Kehtivas seaduses loetletud ministri poolt kaitsemetsadeks määratavad metsad on võimalik määrata kaitse alla teistest õigusaktidest tulenevalt. Lisaks on kohalikul omavalitsusel looduskaitseseadusest tulenevalt pädevus seada planeeringutega teatud alade kasutamiseks tingimusi või võtta alad kaitse alla. Kaitsevööndites paiknevate metsade suhtes kehtib eriseadustest tulenev regulatsioon. Näiteks sätestab tee kaitsevööndi regulatsiooni teeseadus, veekaitsevööndites veeseadus (§ 29), ranna ja kalda piiranguvööndis looduskaitseadus (§ 37) jne (vt ka eelnõu § 2). Puudub vajadus topeltregulatsiooni järele.

Selles osas, mida teised õigusaktid ei reguleeri (väljaspool kaitse- ja hoiualasid, kaitse- ja piiranguvööndeid), on metsade kaitseks sätestatud piirangud raiete tegemiseks metsaseaduse §-s 29. Eelnõu §-ga 18 on viidatud paragrahvi lõiget 11 täiendatud ja muudetud tulenevalt teatud metsaalade looduslike tingimuste eripärast, et tagada nende metsaalade kaitse ja säilimine.

Metsaseaduse §§ 20 ja 21 kehtetuks tunnistamine tuleneb sama seaduse § 19 kehtetuks tunnistamisest. Metsaseaduse § 20 lõikes 3 antud rinnaspindala määratlus sätestatakse seaduse muudatuse kohaselt § 29 lõikes 4¹. Muudatus on tingitud seaduse ülesehituse loogikast, mille kohaselt antakse mõiste selgitus, kui mõistet kasutatakse esmakordselt sisulise regulatsiooni kehtestamisel. Antud juhul on selleks seaduse § 29.

§ 12. Muudatus tuleneb metsakategooriate kehtetuks tunnistamisest.

Punktiga 2 täiendatakse metsaseaduse § 23 lõigetega 4 kuni 10, millega koondatakse kõik vääriselupaika puudutav regulatsioon ühte paragrahvi.

Kehtiva metsaseaduse § 10 lõike 8 kohaselt sõlmib SA Erametsakeskus vääriselupaiga kaitseks lepingu, mille alusel seatakse isiklik kasutusõigus riigi kasuks. Kinnistusraamatuseaduse § 15 lõike 2 kohaselt kantakse riigile kuuluva piiratud asjaõiguse korral registriosa kolmandasse jakku märkus riigivara valitseja kohta, kuid metsaseadus ei sätesta, kes on riigivara valitsejaks vääriselupaikade kaitseks piiratud asjaõiguse seadmisel. Metsandus ja looduskaitse on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas. Eeltoodust tulenevalt ja vältimaks võimalikke vaidlusi on täpsustus, et riigivara valitsejaks on Keskkonnaministeerium, põhjendatud. Muudatusega sätestatakse, et riigi volitatud esindajaks nimetatud asjaõiguse seadmisel on erametsanduse arendamiseks ja toetamiseks loodud sihtasutus, mille asutajaõigusi teostab Keskkonnaministeerium (ehk SA Erametsakeskus) analoogselt täna kehtiva regulatsiooniga.

Vääriselupaiga lepingu sõlmimise ja piiratud asjaõigusega koormamise regulatsioon jääb oma sisult samaks, mis kehtiva seaduse lausel kehtestatud keskkonnaministri 14.03.2007 määruses nr 22 „Erametsanduse toetamise alused, toetuse taotluse esitatavad tingimused, vääriselupaiga kaitseks kinnisasja koormamise tingimused ning toetuse tagasinõudmise kord“. Seaduse tasandile on toodud üldised alused, millest lepingu sõlmimisel lähtuda, samuti on sätestatud piiratud asjaõiguse sisu.

Vääriselupaiga omandiõiguse üleminekul on sätestatud piirang, mille kohaslet omandaja ei või vääriselupaiga kaitseks sõlmitud lepingut ennetähtaegselt lõpetada aasta jooksul omandamisest arvates. Sellise piirangu eesmäriks on tagada jätkuv vääriselupaiga kaitse ja omandaja heauskus omandamisel.

Eelnõuga lisatava lõikega 10 antakse keskkonnaministrile volitus kehtestada kasutusõiguse

tasu määramise alused, samuti täpsustatud nõuded menetluse läbiviimisele ja lepingu sisule. Viimaste all on silmas peetud nõuded lepingu sisule, mida riik peab oluliseks lepingus kajastada. Menetluse täpsustatud nõueteks on eelkõige protseduurireeglid metsaomanikule ja keskkonnateenistusele enne lepingu sõlmimist, samuti nõuded esitada leping pärast sõlmimist Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusele ning Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusele.

§ 13. Seaduse täiendamine paragrahvi 23¹ tuleneb paragrahvi 19 lõike 2 kehtetuks tunnistamisest ja metsakategooriate kaotamisest. Tulenevalt planeerimiseseaduse § 9 lõike 2 punktist 16 määratakse detailplaneeringuga planeeritava maa-ala kitsenduste ulatus. Lisatava paragrahvi antakse kohalikule omavalitsuse volitus sätestada piiranguid keskkonna seisundi kaitseks määratud metsades lageraie tegemisel. Siinkohal tuleb rõhutada, et selliste piirangute seadmine peab olema põhjendatud.

Kohaliku omavalitsuse poolt planeeringutega piirangute seadmine raiete tegemisel keskkonnakaitsealistel eesmärkidel saab olla põhjendatud piirkondades, kus teistest õigusaktides sätestatud piirangud ei ole piisavad ega taga vajalikku kohaliku elanikkonna kaitset mistahes objektist lähtuva keskkonnakahju eest. Piirangute seadmisel tuleb kohalikul omavalitsusel kaaluda ka võimaliku kompensatsioonimehhanismi kehtestamisele, sest piirangute sätestamisega on piiratud maaomaniku õigusi omandi kasutamisel.

§ 14. Tühistatava sätte näol on tegemist regulatsiooniga, mis kordab nii metsaseaduse enda regulatsiooni kui teistest õigusaktidest tulenevat, sisaldamata midagi uut. Kaitsealadel toimub metsa majandamine looduskaitseeseadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate piirangutega. Kui selliseid piiranguid ei ole kehtestatud, toimub metsa uuendamine metsaseaduse kohaselt.

§ 15. Punktiga 1 tehtav muudatus tuleneb eelnõuga metsakategooriate kaotamisest. Metsaomanikul on metsa uuendamise kohustus, kui õigusaktidest ei tulene teisiti.

Punktiga 2 täiendatakse metsaseaduse § 25 lõiget 2 punktiga 3, mille kohaselt ei ole kaitstava loodusobjekti sihtkaitsevööndis metsa uuendamine kohustuslik. Kehtiva metsaseaduse järgi on hoiumets loodusreservaadis või sihtkaitsevööndis (sh püsielupaiga) asuv mets. Looduskaitseeseaduse § 29 lõike 2 kohaselt on loodusreservaadis igasugune inimtegevus keelatud, seega ei saa seal tekkida uuendamise kohustust. Sihtkaitsevööndis võib uuendamist teha koosluste kujundamiseks või liigikoosseisu tagamiseks (looduskaitseeseaduse § 30 lg 4 p 2 ja p 7). Kui looduskaitseeseaduse kohaselt on seal vajalik teha metsa uuendamist tulenevalt kaitseeesmärgist, siis reguleerib seda looduskaitseeseadus ja selle alusel antud kaitseeskiri (kaitsekorralduskava). Kui aga kaitse-eeskiri keelab uuendamise, siis on see keelatud.

Punktiga 3 ja 4 tehtavate metsaseaduse § 25 täiendustega likvideeritakse lünk seaduses. Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ § 22 lõike 1 kohaselt teeb metsauuendusekspertiisi maa asukohajärgne keskkonnateenistus, kuid kehtivas metsaseaduses puudub alus ekspertiisi eest tasu määramiseks ja tasumise korra kehtestamiseks.

§ 16. Metsaseaduse § 25 lõige 1 kohustab rakendama metsa uuendamise võtteid vähemalt 0,5 ha suuruse pindalaga hukkunud metsaosades või raiesmikel kahe aasta jooksul metsa hukkumisest või raiest arvates. Metsa uuendamise kohustuse all tuleb mõista nii uuendamise tähtaega kui uuendamiseks kasutatud materjali liigilist koosseisu. Kohustuse täitmise kontroll on seadusega pandud maa asukohajärgsele keskkonnateenistusele, kel on õigus kohustuse täitmata jätmisel teha metsaomanikule ettekirjutus ja rakendada selle täitmata jätmisel haldussunnivahendina asendustäitmist või sunniraha. Seega on täna olemas piisavalt

meetmeid tagamaks metsa uuendamise kohustuse täitmine sõltumata metsatüübist (sh jänesekapsa, jänesekapsa-mustika ja sinilille kasvukohatüübis), samuti metsa uuenemine väärtuslikemate puuliikidega.

§ 17. Punktiga 1 täiendatakse metsaseaduse § 28 ja sätestatakse, et metsamaal olemasoleva trassi puhastamisele mittelikviidsest puidust, milleks loetakse alla 8-sentimeetrise diameetriga puid ja põõsaid, ei laiene raietega kaasnevad protseduurid. Seega ei pea metsaomanik esitama metsateatist, kui tegemist on näiteks olemasoleva kraavi äärte või piirisihi puhastamisega, aga ka liinialuste puhastamisega. See ei vabasta trassi (või näit tee, raudtee, vms kaitsevööndi) puhastajat kohustusest kooskõlastada tegevus maaomanikuga, kui selline nõue tuleneb eriseadustest. Muudatus vähendab oluliselt põhjendamatu bürokraatiat, samuti keskkonnateenistuste töökoormust, mida tänane regulatsioon seoses trasside puhastamiseks vajalike metsateatiste menetlemisega kaasa toob.

Punktiga 2 tehtava muudatuse, millega muudetakse metsaseaduse § 28 lõike 4 punkti 4 sõnastust, kohaselt on trassiraie üksnes kvartali- või piirisihi sisseraie üle 8-sentimeetrise keskmise rinnasdiameetriga puistutes. Kuna sihtide rajamise eesmärk ei ole otseselt maa kasutamine muul otstarbel, on otstarbekas see tegevus eristada raadamisest. Muude trasside (tee-, kraavi- vms) rajamine toimub juba raadamise sätete alusel.

Punktiga 3 täiendatakse metsaseaduse § 28 lõiget 5 ja selguse tagamise eesmärgil tuuakse sisse puistu keskmise rinnasdiameetri mõiste. Puistus võib kasvada mitmeid erinevate dimensioonidega puuliike, kuid valdav enamus metsanduslikke normatiive lähtub enamuspüüligist ja selle näitajatest (boniteediklass, H_{100} , hooldusraiate normatiivid, uuendusraiet lubav diameeter). Seetõttu on ka rinnasdiameetri määramisel põhjendatud võtta lähtealuseks enamuspüülik, et vältida võimalikku segadust ja tagada andmete ühilduvus.

Punktiga 4 asendatakse seaduse § 28 lõigetes 6 ja 7 kasutatud väljend „on lubatud teha“ konkreetset tegevust väljendava kindlas kõneviisis sõnaga.

Eelnõu punktidega 5 ja 6 laiendatakse valikraie kasutamise võimalusi kaitstavatel loodusobjektile looduskaitseaduse alusel kaitse-eesmärgist lähtuvalt. Kehtiva seadusega on valikraie lubatud üksnes kaitsealuste liikide elu- ja kasvutingimuste parandamiseks looduskaitseaduse alusel kehtestatud tegevuskava või kaitsekorralduskava alusel. Samas on praktikas ilmnenud vajadus võimaldada kaitsealadel valikraiet ka muudel juhtudel – koosluste kujundamine vms. Looduskaitseaduse alusel kehtestatava kaitse-eeskirjaga, samuti tegevuskavaga või kaitsekorralduskavaga on võimalik sätestada täpsustavad tingimused valikraie tegemiseks.

Eelnõuga võimaldatakse valikraie tegemist ka väljaspool kaitstavaid loodusobjekte. Tegemist on valikraie võimaluse taastamisega majandatavates metsades, mis on eelkõige suunatud täna passiivsetele väikeomanikele, kes ei soovi oma küpseid metsi majandada uuendusraietega (lageraie ja turberaiega) vaid sooviskid seda teha püsimeetsana. Vältimaks seejuures valikraie väärkasutust majandusliku tulu kaalutlustel on valikraie tegemise eelduseks olev metsa vanus võrdsustatud uuendusraiet võimaldava metsa vanusega.

Metsaseaduse § 28 täiendatakse lõikega 8¹, mille kohaselt kehtestab 'aiendavad nõuded - puistut iseloomustavad tunnused, mis lubavad teha valikraiet ning puistu täiuse ja rinnaspindala alammäära pärast raiet ning aasta jooksul raiuda lubatava maksimaalse määra – keskkonnaminister metsa majandamise eeskirjaga sarnaselt harvendus- ja uuendusraiate regulatsioonile.

§ 18. Punktidega 1 ja 2 tehtav muudatus on korrigeeriva iseloomuga. Säilikpuu on

tavatähenduses elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalik puu. Seega sisuliselt on metsaseaduse § 29 lõike 1 punktid 2 ja 3 samatähenduslikud ja mõlema olemasolu seaduses eraldi punktidenä ei ole põhjendatud.

Punktiga 3 muudetakse seaduse § 29 lõiget 3 ja kaotatakse säilikpuude maksimaalne piir (arv ja maht), sest sellise piiri sätestamine ei ole vajalik. Metsa majandamise eeskirjaga sätestatakse minimaalne säilikpuude arv, mis on vajalik bioloogilise mitmekesisuse tagamiseks.

Punktiga 4 tehtav muudatus tuleneb eelnõukohasest § 20 lõike 3 kehtetuks tunnistamisest ning seaduse ülesehitusest lähtudes sätestatakse rinnaspindala esmakordselt selle mõiste kasutamisel sisulise regulatsiooni sätestamisel. Mõistet on täiendatud puistu rinnaspindala ja täiuse määramise alusega. Lähtudes seaduse üldisest ülesehitusest antakse mõiste selgitus pärast selle esmanimetamist seaduses.

Kehtiva § 29 lõike 9 sõnastus on tekitanud praktikas palju probleeme, sest annab mitmeti tõlgendamise võimalusi. Punktiga 6 tehtava muudatusega täiendava kriteeriumi lisamine välistab edaspidi sarnaste probleemide tekkimise. Lisaks taastatakse muudatusega kinnistuülene lähenemine metsamajandamisele. Ennekoike puudutab see raiete planeerimist. Sellega välistatakse võimalused naaberkinnistu omanikul kahjustada naabri metsa. Teiseks eesmärgiks on vältida suurte lageraielankide tekkimist, mida tänane regulatsioon võimaldab.

Punktige 7-9 metsaseaduse § 29 lõike 11 muutmine ja täiendamine tuleneb metsaseaduse paragrahvi 19 kehtetuks tunnistamisest, millest lähtuvalt ei ole keskkonnaministril õigust määrata kaitsemetsaks teatud kasvukohatüübi metsi, mis looduslike tingimuste poolest vajavad tavapärasest erinevat lähenemist. Lisaks näeb eelnõu ette metsakategooriate kehtetuks tunnistamise. Seetõttu sätestatakse eelnõuga piirangud raiete tegemise erisusena teatud kasvukohatüübi või keskkonnatingimustega metsades, mis peaks tagama nende alade metsade majandamise looduslike iseärasusi arvestades. Täiendavad tingimused raiete tegemisel pinnase kaitse eesmärgil kehtestab keskkonnaminister metsa majandamise eeskirjaga metsaseaduse § 40 lõikes 6 sätestatud volituse alusel.

Punktiga 10 § 29 täiendamine lõike 11¹ tuleneb vajadusest välistada suurte kontsentreeritud lagedate alade teke erinevatel kinnistutel tehtavate lageraiete liitumisel. Suurte lagedate alade tekkega kaasnevad olulised negatiivsed muutused keskkonnatingimustes sh. tuulekiiruste suurenemine, mulla niiskus- ja temperatuurirežiimi muutumine, muutused elustikus jne. Suurenenud tuulekiirus võib seejuures põhjustada ulatuslikke kahjustusi ka piirnevates metsades. Samuti võib sõltuvalt kasvukohatüübist olla raskendatud kui mitte võimatu uue metsapõlvkonna teke. Sellest tulenevalt on vajalik sõltumata kinnistute paiknemisest välistada üle 7ha suuruste lagedate alade tekkimine, mis täna kehtiva seaduse puhul oleks võimalik. Arvestades, et keskmine lageraielangi suurus nii riigi kui erametsas on ligikaudu 2ha, siis võib eeldada, et 7ha suurune summaarne langipiirang ei ole oluline metsamajandamist piirav säte. Juhul kui olemasoleva uuenemata lageraie ala pindala on 7ha, siis ei lubata sellele lähemale kui 100 teha uut lageraielanki. Erandjuhtudel, kus lageraielankide liitumisel tekitab oht pöördumatuteks keskkonnamuutusteks on selle vältimiseks põhjendatud ka eraomandi kasutamise piiramine.

Punktiga 11 tehtava muudatusega metsaseaduse § 29 lõikes 12 kaotatakse ebamõistlik nõue, et looduslike olude tõttu majanduslikku kahju kannatanud isik peab lisaks ka ekspertiisi eest tasuma.

§ 19. Punktiga 1 korrigeeritakse veerraie määratlust.

Punktiga 3 tehtav muudatus on tingitud asjaolust, et analoogselt kehtiva seaduse § 29 lõike 9

rakendamisega on ka § 30 lõike 6 p 4 rakendamisel olnud mitmeti tõlgendamisi. Seetõttu on ka § 30 lõike 6 punkti 4 täiendamine täpsustava kriteeriumiga põhjendatud.

Punktiga 2 tehtav muudatus on tingitud metsakategooriate kaotamisest ja muudatusega ühtlustatakse turberaiel langi suuruse pindala sõltumata selle asukohast (kas kaitsealal või mitte). Kaitsealadel sätestab täpsemad tingimused turberaie tegemiseks, seal hulgas ka langi suurusel, kaitse-eeskiri.

Punktiga 4 tehtav muudatus tulenev metsamajandamiskava kohustuslikkuse kaotamisest.

§ 20. Harvendusraie normatiiv on otstarbekohane esitada rinnaspindala (esimese rinde) kaudu, mitte paralleelselt täiuse väärtustena. Rinnaspindala puhul on tegemist absoluutse suurusega. Täius on aga suhteline normatiiv, mis arvutatakse kaalutuna koosseisu alusel. Eelistada tuleb puistu rinnaspindala, mis on kindel mõõdetav suurus. Puistu täius on tuletatav suurus, mis sõltub lisaks rinnaspindalale ka puuliigist.

§ 21. Punktiga 2 tunnistatakse metsaseaduse § 32 lõike 2 punkt 1 kehtetuks. Nimetatud muudatus tuleneb eelnõuga kehtiva metsaseaduse § 4 lõike 2 punkti 4 muutmisest. Kui detailplaneeringuga on ette nähtud metsa majandamisest erinev maakasutus, kehtivad kohaliku omavalitsuse sätestatud piirangud (kas planeeringuga seatud tingimused või üldine raie kord). Üldplaneering on oma olemuselt üldiseid arengusuundi kajastav dokument, mistõttu raie (raadamise) kavandamisel seda aluseks võtta ei saa. Raadamise aluseks on konkreetne dokument (projekt, hoolduskava vms), mis tõendab raadamise vajalikkust konkreetsel alal.

Kehtiva metsaseaduse paragrahvi 32 lõikes 2 esitatud raadamise alused ei hõlma kõik olukordi, kus raadamine on põhjendatud. Raadamist loetakse põhjendatuks, kui see vastab metsaseaduse paragrahvi 32 lõikes 1 toodud raadamise määratluse sisule. Lõpliku loetelu sätestamine seaduses ei ole võimalik. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse punktiga 3 metsaseaduse § 32 lõiget 2 punktiga 4, mille alusel antud nõusolek on kaalutusotsus, mis peab olema motiveeritud ja kooskõlas kehtiva õigusega ning mille andmisel tuleb arvestada olulisi asjaolusid ja kaaluda põhjendatud huvi.

Punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks muudetava paragrahvi lõige 3, kuna tegemist on topeltkontrolli sätestava regulatsiooniga. Raadamine on raie, mille tegemiseks peab olema metsateatis. Keskkonnateenistus peab metsateatise menetlemisel kontrollima tegevuse seaduspärasust, seega raadamise korral selle tegemiseks õigusliku aluse olemasolu.

§ 22. Muudatusega korrigeeritakse kehtiva metsaseaduse § 33 sõnastust ja sätestatakse, et keskkonnaminister kehtestab metsa majandamise eeskirjaga täpsustavad nõuded raiete tegemisel. Kehtiv sõnastus viitab sellele, et seadusest alama aktiga luuakse seadust täiendavaid norme. Tegelikuses see nii ei ole ja ka kehtiva korra kohaselt on metsa majandamise eeskirjaga sätestatud üksnes täpsustused metsaseaduse § 28 kuni 31 sätestatud nõuete osas.

Pärandkultuuri objektide kaitse on omaniku vaba tahe. Pärandkultuuri objektide inventuuri käigus selgitatakse metsaomanikule, millised on tema võimalused pärandkultuuri objektiga seoses eelkõige metsa kõrvalkasutust silmas pidades. Tegemist on omaniku tahtest sõltuva kaitsega. Pärandkultuuri objekte eraldi kaitse alla ei võeta. Lisaks on pärandkultuuri objektide kaitseks üldiste nõuete kehtestamine keeruline, sest objektid on väga erinevad. Seega oleks sisuliselt tegemist väga üldiste nõuetega, mille järgimist on raske kontrollida. Eeltoodust tulenevalt puudub põhjendus selliste reeglite kehtestamiseks.

§ 23. Seadusandja poolt metsa kasutamise viiside loetelu kehtestamine ei ole põhjendatud,

sest lõplikku loetelu tuua on äärmiselt keeruline. Metsa kui kinnisasja lahutamatu osa kasutamisele kehtivad kinnisomandi reeglid ja omanik võib seda kasutada viisil, mis ei ole vastuolus seadusega. Siinkohal tuleb lisaks rõhutada, et piirangud kinnisomandi kasutamisel (millena võib kasutusviiside lõplikku loetelu kaudselt lugeda) peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed, mida aga metsa kasutusviiside ammendava loetelu andmine seaduses kindlasti ei ole.

§ 24. Kehtiv metsaseaduse § 36 lõike 1 sõnastus on mitmeti tõlgendatav ja seda eriti juhtudel, kui väljaõppega kaasnevate metsakahjustuste puhul taotletakse alalist luba väljaõppe läbiviimiseks. Kaitseväe ja Kaitseliidu kasutuses on käesoleval hetkel mitmeid lasketiire, mille ohuala (potentsiaalsete metsakahjustuste ala) ulatub riigimetsa maale. Nimetatud lasketiirudele ohualade kasutamisele ajutiste metsakahjustuslubade taotlemine ei ole otstarbekas, kuna lasketiirud on alalises kasutuses.

Lõike 3 sõnastuse muudatus tuleneb 28.12. 2007. a jõustunud muudatusest relvaseaduses. Samal põhjusel muudetakse eelnõuga kehtiva metsaseaduse § 43 lõiget 3 (eelnõu § 30 p 3).

§ 25. Metsaseaduse § 37 lõike 13 kehtetuks tunnistamine tuleneb selle aluseks olnud Euroopa Nõukogu direktiivi 68/89/EMÜ toorpuidu liigitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta kehtetuks tunnistamisest.

§ 26. Oma tarbeks puidu omandamisel, samuti ühe majapidamise otstarbeks küttepuidu võõrandamisel ei pea esitama teatist. Muudatus vähendab bürokraatiat ja loob võimalused keskenduda tehingutele, kus maksupettuste oht on suurem. Muudatus on kaudselt seotud ka eelnõukohase § 41 lõike 14 muutmisega, mille kohaselt võib metsaomanik oma kinnistult ühe aasta jooksul raiuda ilma metsateatist esitamata kuni 20 tihumeetrit puitu, kuid mitte enam kui 3 tm metsamaa ühe hektari kohta.

§ 27. Seadusega on sätestatud lubatud piirid keskkonnaseisundi kahjustamiseks, millest alates on tegemist metsaõigusnormide rikkumisega. Seadus on täitmiseks kohustuslik ja kui seadust ei täideta, on selle eest ette nähtud sanktsioonid.

Punktiga 2 asendatakse muudetava paragrahvi lõikes 6 uuendamine ja raie sõnaga „majandamine“, kuna pinnast võib kahjustada mitte ainult uuendamise ja raiega, vaid ka mõne muu metsa kasutamise viisiga. Metsa majandamine on laiem mõiste kui uuendamine ja raie. Muudatusega laiendatakse metsakaitse ulatust pinnase kaitsel.

§ 28. Punktiga 1 tehtava muudatuse põhjenduseks on, et kaitsealuste liikide elupaikadest teatamise tagamine on looduskaitseaduse ülesanne. Otstarbekas on sätestada looduskaitseaduses selle seaduse paragrahvi 50 lõikega 3 analoogne teatamise kohustus kõikide kaitsealuste liikide isendite elupaikade või kasvukohtade kohta. Kas teatamise vormiks peaks olema metsateatis, on samuti küsitav. Piisab lihtsalt teatamise kohustusest. See võib olla esitatud ka suuliselt või vabas vormis kirjaliku teatega. Seega puudub otsene põhjendus metsaomaniku koormamiseks täiendava kohustusega metsateatise esitamiseks.

Muudetava paragrahvi lõigete 5, 9 ja 10 kehtetuks tunnistamine (p 2) tuleneb eelnõukohase paragrahvi 26 kehtetuks tunnistamisest ning lõike 7 ja 8 muutmine (punktid 3-5) eelnõukohase metsamajandamiskavade kehtestamise nõude kaotamisest. Muudetava paragrahvi 41 lõike 7 punkti 1 uue sõnastuse kohaselt kontrollib keskkonnateenistus nõuetekohase metsateatise alusel kavandatud uuendus-, harvendus- ja valikraie vastavust õigusaktide nõuetele ning kehtivatele inventeerimisandmetele. Õigusaktide nõuetele vastavuse kontroll hõlmab endas muu hulgas ka varasemate tegevuste koosmõju hindamist tulenevalt kehtestatud kriteeriumitest. Sealjuures ei saa keskkonnateenistuse spetsialist piirduda pelgalt metsaseaduse nõuetega, vaid hinnata tuleb kavandatava tegevuse vastavust ka

teistest õigusaktidest tulenevatele nõuetele (looduskaitseaduse, veeseaduse vms).

Muudetava paragrahvi lõike 11 regulatsioon on sisutühi, kuna kaitsealade, hoiualade, püsielupaikade ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndi majandamiseks riigiasutust, millega kooskõlastamist viidatud säte ette näeb, ei ole asutatud ja lähitulevikus ei ole ka plaanis seda teha. Siinkohal tuleb täpsustada, et tühistatavas lõikes nimetatud „majandamiseks asutatud riigiasutust“ ei saa samastada Riikliku Looduskaitsekeskusega, mille ülesandeks on kaitse korraldamine, mitte majandamine.

Nimetatud sätte kehtetuks tunnistamisest tulenevalt jäetakse lõike 12 sõnastusest välja viide lõikele 11(p 6). Keskkonnateenistus võib tulenevalt haldusmenetluse seaduse §-st 16 küsida arvamust teiselt asutuselt, kui see on loa menetlemisel vajalik. Sellisel juhul kohaldatakse haldusmenetluse seaduse vastavaid sätteid.

Punktiga 7 täiendatakse paragrahvi lõiget 13. Täienduse kohaselt võib metsamaterjali koondamist ja kokkuvedu teha ka hiljem kui 12 kuud pärast metsateatise kättetoimetamist esitajale. Kui 12 kuu jooksul pole jõutud metsamaterjali langilt ära viia (looduslikud olud vms), puudub vajadus uuesti täiendavalt koondamise või kokkuveo kohta metsateatise esitamiseks. Sellise bürokraatliku kohustuse järgi puudub sisuline vajadus.

Punktiga 8 suurendatakse metsaseaduse § 41 lõikega 14 sätestatud metsateatist esitamata raiuda lubatava puidu hulka, kuna praktika on näidanud, et ühel keskmisel majapidamisel kulub aastase küttevajaduse rahuldamiseks enam puitu kui 15 tihumeetrit. Küttepuid vahendatavate ettevõtete andmetel on keskmine ostetavate küttepuude hulk 25 ruumimeetrit, mis ümberarvestatuna on ca 20 tihumeetrit.

§ 29. Punktiga 1 tehtav muudatus tuleneb eelnõukohase metsamajandamiskava kohustuslikkuse ja selle kehtestamise otsuse kaotamisest.

Punktiga 2 täiendatakse seaduse § 42 lõikega 1¹, millega sätestatakse erisus maareformi seaduse alusel Eesti Vabariigi kasuks hüpoteegiga koormatud kinnisasjadel kasvava metsa majandamiseks. Sellise erinõude sätestamise aluseks on maareformi seaduse § 23 lõike 5¹ punktis 4 sätestatud maa müügi- ja hüpoteegi seadmise lepingu kohustuslik tingimus, mille kohaselt Eesti Vabariigi kasuks hüpoteegiga koormatud maaüksusel ei tohi raiet teha ilma hüpoteegipidaja loata. Loa taotlemiseks tuleb esitada metsamajandamiskava. Sellega tagatakse hüpoteegipidaja kontroll hüpoteegiga koormatud kinnisasjade väärtuse säilimise üle.

§ 30. Punktiga 1 täiendatakse §-i 43 lõikega 1¹, millega sätestatakse riigimetsa valitsejale kohustus koostada tema valitseda olevate metsade kohta metsamajandamiskava (metsamajanduslike tegevuste kava). Sellise kohustuse kehtestamise eesmärgiks on ülevaate saamine riigimetsas toimuvast. Eelkõige on see vajalik riigimetsa valitsejale endale, kuid omab suurt osatähtsust ka üleriigilise metsanduse arengute hindamisel ning metsanduse arengu planeerimisel. Metsaseadusega on Keskkonnaministeriumile antud volitus koordineerida riigi ülesannete täitmist metsanduses, seal hulgas ka kontrollida riigivara valitsejate poolt metsamajanduslike tööde planeerimist, et tagada riigi üldise metsanduse suundade täitmine. Riigivara valitseja võib volitada kava koostama asjatundja, kui see on vajalik.

Punktiga 2 tehtava muudatuse eesmärgiks on määrata kõikide kaitseministeeriumi valitsemisel olevate metsade majandajaks Riigimetsa Majandamise Keskus. Kehtiva metsaseaduse § 43 lõike 2 kohaselt majandab RMK kaitsejõudude harjutusväljadel asuvat riigimetsa kaitseministri määratud asutusega sõlmitud lepingu alusel. Praktikas on ilmnunud vajadus majandada lisaks harjutusväljadel kasvavale metsale ka teisi kaitseministeeriumi valitsemisel olevaid riigimetsi. Uue sõnastuse kohaselt majandab Riigimetsa Majandamise

Keskus lisaks keskkonnaministeeriumi valitsemisalas olevatele metsadele ka kaitseministeeriumi valitsemisalas olevaid metsi. Kaitseministeeriumi valitsetavate metsade majandamine toimub kaitseministri määratud asutusega sõlmitud kokkulepete alusel.

Erisuste sätestamiseks harjutusväljadel kasvava metsa majandamiseks annab aluse sama paragrahvi lõige 3, mille kohaselt võib keskkonnaminister kaitseministri ettepanekul sätestada harjutusväljadel paikneva metsa majandamise erisusi. Seega on võimalik metsa majandamise eeskirjaga sätestada täiendavad reeglid kaitsejõudude harjutusväljadel metsa majandamiseks ja nende eraldi nimetamine muudetava paragrahvi lõikes 2 ei ole põhjendatud.

§ 31. Punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks metsaseaduse § 44 lõiked 1 ja 2. Metsaseaduse § 43 lõike 7 kohaselt on riigimetsa majandajal kõik metsa majandamisest tulenevad metsaomaniku õigused ja kohustused. Metsa majandamine metsaseaduse § 16 kohaselt on metsa uuendamine, kasvatamine, kasutamine ja metsakaitse. Seega võib ta anda metsa kasutusse ja müüa metsamaterjali. Metsaseaduse § 43 lõike 1 kohaselt korraldab riigimetsa majandamist riigivara valitseja. Riigivara valitseja pädevuses on määrata nii majandamise alused kui ka kasutamine. Metsaseadus reguleerib metsa majandamist. Metsamaterjali töötlemine ei ole metsa majandamine metsaseaduse tähenduses. Seega ei saa anda riigimetsa valitsejale metsaseadusega volitust metsatööstusettevõtete loomiseks. Riigivara valitseja õigust tegeleda ettevõtlusega reguleerivad teised seadused (riigi eraõiguslikes isikutes osalemise seadus vms).

§ 32. Punktiga 1 metsaseaduse § 45 lõike 2 kehtetuks tunnistamine tuleneb eelnõukohase § 43 lõike 2 muutmisest, mille kohaselt on Kaitseministeeriumi valitsetava riigimetsa (sh kaitsejõudude harjutusväljakud) majandajaks RMK.

Punktiga 2 korrigeeritakse riigimetsas aasta jooksul raiuda lubatava puidu hulga määramise lähtealuseid. Kehtivas seaduses toodud loetelus on harvendusraie ja eriti valikraie maht prognoositav väga suure veaga ja ei oma sisulist tähtsust, kuna ka väga väikese raiemahuga on võimalik konkreetne eraldis ära rikkuda ja seadusega vastuollu minna. Valikraie lähtub aga vaid liigikaitsest ja selle aastaks etteprognoosimine on mõttetu bürokraatia. Ka uuendusraie maht on prognoositav suure veaga, küll aga on võimalik jälgida uuendusraie pindala. Samas ei ole mõtet maksimaalset mahtu määrata puuliikidele, mille suhtes piirangud puuduvad.

Metsaseaduse § 6 lõike 2 kohaselt koordineerib riigi ülesannete täitmist metsanduses Keskkonnaministeerium. Kogu metsandust puudutav teave, samuti andmebaasid on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas. Eeltoodust tulenevalt on põhjendatud volitada keskkonnaministrit määrama kindlaks riigimetsas uuendusraiega raiuda lubatud optimaalne pindala (raiemahut). Sellega on tagatud terviklik ülevaade riigimetsades aastast raiuda lubatavast metsast ja raiemahtude määramisel on võimalik arvestada riigi huve üldises plaanis. Arvestuslangi suuruse määrab Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus metsa korraldamise juhendi alusel ja selles sätestatud korras, sest neil on olemas kõik vastavad andmed ning teave. Täna lähtub Vabariigi Valitsus raiemahtude määramisel samadest alustest ja praktikas on Vabariigi Valitsusele otsuse tegemisel aluseks keskkonnaministri ettepanekud.

Kuna tegemist on parima võimaliku raiemahu määramisega, on teatud muutused tegelikes raiemahtudes võimalikud. Aktsepteeritavaks loetakse +/-10% määratud raiemahust.

§ 33. Kehtiva seaduse kohaselt sätestatakse RMK tegevusalad RMK põhimääruses. Muudatusega tuuakse RMK põhitegevuste loetelu seadusesse. Eesmärgiks on muuta RMK tegutsemise ulatus läbipaistvaks ja määrata seaduse tasandil kindlaks, millistes valdkondades on RMK õigustatud tegutsema. Tulenevalt riigivara seadusest sätestatakse riigitulundusametuse poolt lubatavate tasuliste teenuste loetelu põhimäärusega. Põhimääruses on RMK poolt osutatavate tasuliste teenuste sätestamisel aluseks seaduses toodud tegevusalade loetelu, mille

piires võib RMK tasulisi teenuseid osutada. Kui punktides 1-4 toodud tegevusalad on arusaadavad, siis selgitamist vajaks loodusväärtuste kaitse kui tegevusala. Selle all tuleb silmas pidada mitte üksnes riigimetsas paiknevate kaitstavate loodusobjektide kaitset, vaid loodusväärtuste kaitset laiemas mõttes, näiteks looduskoolid, erinevad kampaaniad looduse kaitseks, pärandkultuuri tutvustamine vms.

§ 34. Punktiga 1 täpsustatakse RMK nõukogu pädevust seoses juhatuse liikmete valmimisega ja nendega lepingute sõlmimisega.

Punktiga 2 tehtava muudatusega asendatakse siseaudititalitus seaduses siseauditi struktuuriüksusega. Sõltuvalt asutuse struktuuri ülesehitusest võib struktuuriüksuse nimi muutuda, seadusega konkreetse struktuuriüksuse nime määramine ei ole põhjendatud.

§ 35. Punktiga 1 täpsustatakse juhatuse üldisi kohustusi. Juhatuse on seadusest tulenevalt RMK juhtimisorgan, kes peab tegutsema seaduste piires. Lisaks on tegutsemise aluseks ka nõukogu korraldused. Lisand „seaduslikest“ ei ole vajalik, kuna seadusega vastuolus olevaid korraldusi ei pea täitma. Täiendavalt muudetakse juhatuse kohustust teha nõukogule ülevaade RMK tegevusest ja majandusolukorrast vähemalt nelja kuu tagant sõnadega vähemalt kolme kuu tagant. Viimane tagab nõukogule kvartaalse ülevaate RMK tegevusest.

Punktiga 2 tehtava metsaseaduse § 50 lõike 2 muudatuse kohaselt on RMK juhatuse kuni 5-liikmeline, juhatuse liikmete täpse arvu määramine, samuti juhatuse töökorraldus on nõukogu pädevuses. Seadusega on sätestatud RMK nõukogu pädevusse antud küsimused. Kõik ülejäänud juhtimisorganite pädevusse kuuluvad küsimused lahendab RMK juhatuse, seetõttu puudub ka vajadus eraldi juhatuse pädevuse sätestamiseks.

Erinevatel arenguetappidel on põhjendatud erinev juhatuse liikmete kui RMK juhtimisorgani liikmete arv. Seetõttu on põhjendatud anda nõukogu pädevusse (metsaseaduse § 49 lg 7 p 2 muudatus) kehtestada juhatuse liikmete täpne arv vastavalt asutuse ees seisvate eesmärkide täitmisele.

Punktiga 3 tehtava muudatuse kohaselt määratakse juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad kindlaks juhatuse liikmega sõlmitava ametilepinguga. Tulenevalt eelnõukohasest paragrahv 50 lõike 2 muudatusest, mille kohaselt võib juhatuse olla kuni viieliikmeline, on ka vastutusvaldkondade jagunemine sõltuvalt juhatuse liikmete arvust erinev. Samuti võivad valdkonnad ettevõtte erinevatel arenguetappidel olla mõneti erinevad. Lisaks sõltub vastutusvaldkonna määramine ühe või teise juhatuse liikme pädevusse konkreetsest isikust.

Punktiga 4 täiendatakse paragrahvi analoogselt äriseadustikus sätestatud juhatuse liikme hoolsuskohustusega, mis annab võimaluse selle kohustuse rikkumisel võtta juhatuse liige vastutusele.

§ 36. Muudatuse eesmärgiks on metsaseaduses ja riigivaraseaduses kasutatava määratluse ja regulatsiooni ühtlustamine. Metsaseaduse § 53 lõike 5 kohaselt peab RMK kooskõlastama riigile kuuluva ja RMK valduses oleva kinnisvara müügi keskkonnaministriga. Tulenevalt riigivaraseaduse §-st 29 on riigivara müügi otsustajaks riigivara valitseja. Riigivara valitsejaks on riigivaraseaduse § 4 lõike 1 kohaselt ministeerium. Muudatuse kohaselt peab RMK riigile kuuluva ja tema valduses oleva vara võõrandamise kooskõlastama keskkonnaministeeriumiga kui riigivara valitsejaga.

§ 37. Eelnõuga tunnistatakse paragrahvi 59 lõige 3 ja paragrahv 62 kehtetuks. Riigivara võõrandamine peab olema läbipaistev. Konkreetne tehing võõrandamisel või omandamisel tagab riigivaraga tehtavate tehingute kontrollitavuse. Kinnisasjade vahetamine loob võimaluse korruptsiooniks.

Lisaks eeltoodule on muudetavas peatükis korrigeeriva iseloomuga muudatusi. Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks § 60 lõige 2, kuna sama regulatsioon on juba § 53 lõikes 5.

Samal põhjusel tunnistatakse kehtetuks § 65 lõige 2. Paragrahvi 65 lõike 1 kohaselt lähtub RMK vara omandamisel riigihangete seadusest.

§ 38. Muudatus tuleneb metsakategooriate kaotamisest.

§ 39. Punktiga 1 tehtav muudatus tuleneb metsaseaduse § 41 lõike 7 punkti 1 muudatusest (vt eelnõu § 28), mille kohaselt on metsateatise esitamise eelduseks kehtivad inventeerimisandmed ning enne 1. jaanuari 2004 koostatud metsamajandamiskavade või metsa majandamise soovitude kehtestamine ja nende aluseks olnud inventeerimisandmete kandmine metsaressursi arvestuse riiklikkusse registrisse on reguleeritud keskkonnaministri 21. detsembri 2006. a määrusega nr 81 „Metsamajandamiskava kehtestaja ja metsamajandamiskava kehtestamise kord“, puudub vajadus § 80 lõikes 2 sätestatud regulatsiooni järele.

Punktiga 2 tehtav muudatus on otseselt tingitud eelnõuga metsamajandamiskava kohustuslikkuse ja metsamajandamiskava kehtestamise nõude kaotamisest. Haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 2 kohaselt kehtib haldusakt kuni selle kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja lõppemiseni, haldusaktiga antud õiguse realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni, kui seadus ei sätesta teisiti. Kõikide metsamajandamiskava kehtestamise otsuste kehtetuks tunnistamine on liiga mahukas. Metsamajandamiskava kehtestamise otsus kehtib kuni metsamajandamiskava kehtivuse lõpuni või selle alusel saadud õiguse realiseerimiseni. Seega on võimalus, et pärast metsaseaduse muutmise seaduse jõustumist kehtib kehtestamise otsus veel 10 aastat. Rakendussättega ei tunnistata enne metsaseaduse muutmise seaduse jõustumist vastu võetud metsamajandamiskava kehtestamise otsuseid kehtetuks, kuid pärast nimetatud seaduse jõustumist esitatud metsateatise menetlemisel ei ole see keskkonnateenistuse kui otsustaja jaoks õiguslikult siduv. Sellest tulenevalt ei saa ka akti adressaadil olla ootust, et metsamajandamiskava kehtestamise otsusega lubatud raied saab täies ulatuses realiseerida.

Metsamajandamiskava saab isik võtta aluseks raiete planeerimisel, kuid keskkonnateenistus lähtub otsuste tegemisel inventeerimisandmetest, mille alusel kava on koostatud. Sisuliselt, kui metsamajandamiskava ja selle kehtestamise otsus vastavad kehtivale õigusel, ei saa vastuolu nimetatud otsuse ja keskkonnateenistuse poolt lubatava tegevuse vahel olla. Kui kehtestamise otsusega on lubatud raied, mis ei ole kooskõlas kehtiva õigusega, ei saa ka täna keskkonnateenistus lähtuda üksnes kehtestamise otsusest, vaid peab eelkõige aluseks võtma seaduse nõuded.

§ 40. Eelnõukohase § 81 muudatuse eesmärgiks on korrigeerida paragrahvi pealkirja ja täpsustada, mis asutus on metsa majandamise korraldajaks reformimata maa osas. Maareformi seaduse § 31 lg 2 sätestab, et maa, mida ei tagastata, erastata ega anta munitsipaalomandisse või mis ei ole jäetud riigi omandisse käesoleva paragrahvi 1. lõike alusel, on samuti riigi omandis. Tulenevalt eeltoodust saab pidada nn jätkuvalt riigi omandis olevaks sellist maad, millele ei ole esitatud tagastamise või erastamise avaldust, munitsipaalomandisse andmise või riigi omandisse jätmise taotlust. Muudatus loob aluse RMK-le korraldada metsa majandamist ja raadamist maareformi seaduse § 31 lg 2 nimetatud maal ehk nn jätkuvalt riigi omandis oleval maal. Seega on regulatsiooni eesmärgiks tagada metsa majandamine ka reformimata maadel. Vajadus seaduse tasandil määrata jätkuvalt riigi omandis olevale maale metsamajandusega tegeleja tuleneb praktilisest vajadusest (nt teede ja tehnovõrkude rajamiseks tuleb paljudel juhtudel metsa langetada, samuti tormi tagajärjel kahjustunud metsa

korra) jne). Kehtetuks tunnistatakse keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrus nr 89 „Erastamisele määratud metsa majandamise korraldaja määramine“. Kõnealune küsimus ei olnud piisavalt kehtivate õigusaktidega reguleeritud.

II.

§ 41. Metsaseaduse muutmiselega kaotatakse metsakategooriad ja tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri poolt kaitsemetsade määramise regulatsioon, samas on vaja tagada piirangute kehtivus. Kaitsealade ja püsielupaikade kaitsekorra piisavuse hindamisel on senini lähtunud metsaseadusega kaitsemetsades kehtinud piirangutest. Seoses metsaseaduse muutmiselega on vajalik looduskaitseaduses fikseerida kaitse-eeskirja kinnitamise hetkel kehtinud kaitsekorra jätkumine. Sama kehtib ka kalda piiranguvööndi metsade kohta, kus on vajalik piirata lageraie ulatust vee ja pinnase kaitse eesmärkidel.

III.

§ 42. Teeseaduse § 37 lõigete 4 ja 5 kehtetuks tunnistamine tuleneb samuti eelnõukohasest metsakategooriate kaotamisest ja kaitsemetsade määramise regulatsiooni kehtetuks tunnistamisest. Tee kaitsevööndi eesmärgiks on lisaks tee kaitsele takistada ka teelt lähtuvate kahjulike mõjude kandumist inimasulatesse. Nimetatud eesmärk on tagatav läbi planeeringute ja teeprojektide, samuti teomaniku nõusoleku kaudu teekaitsevööndis tegutsemisel. Eelnõukohase metsaseaduse § 4 lõike 4 kohaselt kohaldatakse teekaitsevööndis metsaseadust teeseadusest tulenevaid erisusi arvestades ja § 41 lõikest 7 tulenevalt peab keskkonnateenistus metsateatise menetlemisel arvestama kõiki seadustest tulenevaid nõudeid. Seega ka teekaitsevööndis tehtava raie mõju kaitsevööndi eesmärgi täitmisele.

IV.

§ 43. Seaduse jõustumise sätestamine erinevalt üldisest korra) on tingitud vajadusest viia metsaseaduse rakendusaktid kooskõlla muudatustega ja jõustada need samaaegselt seaduse muudatuste jõustumisega.

3. Vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu paragrahvi 1 punktis 13 esitatud muudatus, millega tunnistatakse kehtetuks metsaseaduse paragrahvi 10 lõige 13, on seotud ja kooskõlas Euroopa Ühenduse suunistega riigiabi kohta põllumajandus- ja metsasektoris aastateks 2007–2013 (ELT C 319 27.12.2006), mille punkti 173 kohaselt võib metsasektorile lisaks vähese tähtsusega ja grupierandi määramise alusel antavale abile anda riigiabi vastavalt ühenduse eeskirjadele, mis on ühised kõigis sektorites.

Eelnõu on kooskõlas Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFDR) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja Komisjoni määrusega (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFDR) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti b alapunkti ii kohaselt on üheks metsandussektori konkurentsivõime parandamise alammeetmeks metsade majandusliku väärtuse parandamine. Sama määruse artikkel 27 punkti 2 kohaselt peavad investeeringud põhinema metsamajandamiskavadel, mis koostatakse metsamajandusettevõtetele, mille suurus ületab liikmesriikide poolt nende programmides määratud teatavat suurus. Eestis on selliseks siseriiklikuks programmiks antud juhul metsaseadus, mis ei sätesta piiri, millest alates on

metsamajandamiskava koostamine kohustuslik. Seega ei pea ka toetuste andmisel see kohustuslik olema. Andmed metsa kohta on olemas metsaregistris inventeerimisandmete näol. Viidatud määrusest ei tulene kohustust kehtestada liikmesriigil metsamajandamiskavade koostamise kohustuslikkust. Kui on vajalik toetuse saamiseks metsamajandamiskava, on see metsaomanikul võimalik tellida nn riigi kulul, seega ei pea metsaomanik tegema täiendavaid investeeringuid.

Komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 preambuli p 13 kohaselt tuleb seoses metsade majandusliku väärtuse parandamiseks ettenähtud investeeringutega määratleda metsamajandamiskavad. Sama määruse artikkel 18 p 1 sätestab, et määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 27 lõike 2 kohaldamisel põhinevad metsamaa suurusele ja kasutusele vastavad metsamajandamiskavad nii vastavatel riiklikel õigusaktidel kui ka kehtivatel maakasutuskavadel ning hõlmavad piisaval määral metsaressursse. Metsaseaduse muutmise seaduse eelnõuga ei kaotata metsamaa suurust ja kasutamist sisaldavad metsamajandamiskavad, vaid nende koostamine ei ole enam kohustuslik. Metsamajandamiskava koostamise juhiste sätestamisega metsa korraldamise juhendis on tagatud ka metsamajandamiskava määratlemine viidatud komisjoni määruse mõttes.

4. Seaduse mõju

Peamised sihtrühmad, keda seadus mõjutab, on metsaomanikud ja metsa majandajad ning neile teenust pakkuvad ettevõtjad (metsakorraldajad, nõustajad, puidu varumise ja veoga tegelevad ettevõtted). Laiemalt mõjutab seadus metsatööstusettevõtete konkurentsivõimet ja kogu elanikkonda (keskkonnaseisundi paranemise ja metsade mitmekülgsema kasutamise võimaluste kaudu).

Seaduse jõustumisel väheneb bürokraatia ning riigi administratiivkoormus eelkõige metsamajandamiskavade kehtestamise kaotamise ning metsanduse jaoks väheolulistest raietest teavitamise kohustuse vähenemise näol. See võimaldab nii metsakorraldajatel, riigiteenistujatel kui metsaomanikel enam tegeleda metsandusega sisuliselt. Kaitsevööndite tagasitoomine metsaseaduse regulatsiooni alla loob võimaluse ligi 150 000 hektaril metsamaal taas metsa majandada säästva metsanduse põhimõtete järgi, mida kehtiv regulatsioon ei taga.

Muudatused aitavad kaasa metsa inventeerimise ja sellest tulenevalt metsamajandamiskavade kvaliteedi paranemisele, sest väheneb surve metsakorraldajatele teha nn maksimaalse raiemahuga sundkavasid ja metsakorraldajad saavad metsaomanikule soovitada võimalikult parimat majandamismudelit. Metsamajandamiskavade vabatahtlikuks muutmise ning metsa majandamisel inventeerimisandmetest ja tegelikust olukorrast lähtumine võimaldab metsaomanikel majandada oma metsi paindlikumalt ning efektiivsemalt. Samuti tekib eeldatavalt vähem konflikte metsa majandajate, metsakorraldajate ja riigi järelevalveametnike vahel, mis tulenesid senisest metsamajandamiskava kehtestamise protsessist. Metsamajandustööde kavandamine ja korraldamine on senisest lihtsam, oma metsi majandada soovivate inimeste hulk suureneb, metsade majandamine hoogustub, metsade üldine tervislik seisund paraneb, raiemahud erametsades suurenevad ning turule jõuab rohkem puitu. Seadusel on positiivne mõju kogu majandusele, aidates kaudselt täna materjali puuduse tõttu raskustesse sattunud metsatööstusettevõtetel tootmist jätkata, samuti vähendada sõltuvust imporditavast puidust. Siiski ei ole oodata erametsaomanike metsade majandamise intensiivistumist sellisele tasemele nagu metsanduse pikaajalises arengukavas toodud optimaalsed raiemahud.

Metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise toetamisega erametsades 100 %

ulatuses, samuti inventeerimisandmete kvaliteedi parandamisega on metsaomanikule tagatud võimalus saada selge ülevaade oma metsa tagavarast ja seisundist ning soovitusel parimateks metsakasvatustüüpideks ja -majandustüüpideks võteteks. Metsamajandustööde kavandamisel metsateatise esitamise kohustuse ning metsaseaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides raie piirväärtuste sätestamise kaudu on tagatud metsade säästva majandamise põhimõtete järgimine.

Seaduse sõnastuse täpsustamine teeb seaduse nii metsaomanikele kui ametnikele paremini mõistetavaks ja aitab vältida vaidlusi seaduse rakendamisel. Sellest lähtuvalt väheneb ka metsaõigusnormide rikkumiste arv ning keskkonnale tekitatud kahju ulatus.

Seoses heaolu kasvuga ning liigsete kitsendustega on erametsaomanik kaotamas huvi metsade majandamise vastu. Viimastel aastatel raiutakse nii Eestis kui kogu Euroopas vaid ligikaudu 60% kogu juurdekasvust. Lisaks heaolu kasvule ning liigsele bürokraatialle on metsade majandamisest saadav tulu võrreldes tehtavate pikaajaliste kulutustega ning riigile makstavate maksudega tagasihoidlik. Seoses sellega on tekkimas oht, kus metsatööstuse alased investeeringud liiguvad soodsamalt maksustatud, odavama toorme ning madalamate keskkonnanõuetega piirkondadesse. See omakorda jätab negatiivse jälje kohalikule tööhõivele ning riigi metsasektorist laekuvale tulubaasile tervikuna.

Järjest rohkem metsaomanikke elab oma metsamaast eemal, nende otsene sissetulek ei sõltu metsatulust. Erametsaomanike suhteliselt kõrge keskmine vanus ja vähesed metsade majandamisega seotud teadmised ning kogemused ei motiveeri neid oma metsa majandama. Pigem soovitakse metsa jätta järgnevatel põlvkondadele või ei olla teadlikud metsa majandamise vajalikkusest.

Metsaseaduse muutmisega suureneb teoreetiline raiemaht tänu metsamajandamiskavade kehtestamise regulatsiooni kaotamisele ning üldregulatsiooni lihtsustumisele. Reaalset raiemahtu seaduse muudatused otseselt kaasa ei too.

Senisest olulisem on avalikkuse teavitamine metsade majandamise vajadusest ning adekvaatse info kättesaadavuse tagamine Eesti metsade säästva majandamise ja jätkuvalt kasvava tagavara kohta. Eestis majandatakse metsi säästlikult ning jätkusuutlikult ning järgitakse kõiki sellekohaseid rahvusvahelisi normatiive ka pärast käesoleva metsaseaduse muutmise seaduse jõustumist.

5. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused ja rakendamise eeldatavad tulud

Seaduse rakendamine toob endaga kaasa kulutused eelkõige metsaseaduse alusel koostatavate vormide uuendamise ning vastavate muudatuste andmehõivesüsteemidesse sisseviimise näol Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusele kogumahus ligikaudu 150 000 krooni.

Arvestades, et metsamajandamiskava sisu muutub metsaomaniku jaoks soovituslikuks ja olulise tähtsusega on metsa inventeerimisandmed ning tegelik olukord, puudub vajadus metsamajandamiskava täiendamiseks või uue tellimiseks enne olemasoleva kava kehtivusaja lõppemist.

Aastal 2007 kehtestati Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse poolt erametsades 9028 metsamajandamiskava kogupindalaga 115 952 ha. Aastateks 2008 – 2010 on kavade topeltkehtestamise arvelt võimalik uute inventeerimisandmete pindalalist mahtu tõsta kuni 25% võrra.

Aastal 2007 SA-le Erametsakeskus laekunud metsamajandamiskava koostamise toetuse

taotlustest on 35% (maaüksuste arvu järgi) põhjendusega, et kava koostati seoses õigusaktide muutumisega. Tulenevalt metsamajandamiskavade kehtestamise regulatsiooni kaotamisest väheneks koostatud kavade topelt toetamise vajadus ligikaudu 25%. 2007 toetuse küsijate põhjal teeks see ca 700-1000 maaüksust, millele ei oleks vaja uut kava koostada. Riigi kulutus metsamajanduskavade koostamise toetamisele aastas otseselt ei väheneks. Vahendid suunatakse metsainventeerimismahu suurendamisele ligikaudu 3 miljoni krooni ulatuses aastas, millega täidetakse riigi eesmärki tõsta erametsaomanike metsade inventeerimisandmete ja metsamajandamise soovitude koostamise tempot. Metsaregistrisse lisandus 2007. aastal 126 177 eraldist pinnaga 120 957 ha. Erametsa kehtestusi kanti sisse 108 000 ha. Kokku oli 2007.a. lõpuks registris 785 355 erametsa eraldist pinnaga 794 269 ha. RMK metsa oli 479 730 eraldist pinnaga 1 052 755 ha.

Kehtiva metsaseaduse vastuvõtmisega tekkis Keskkonnaministeeriumi keskkonnateenistustel ja Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusel täiendavaid haldus- ja kontrollimiskulusid. Kuna keskkonnateenistuste ametnikud vastutavad metsateatise kohaselt kavandatud tegevuse lubamise ja keelamise ning selle tulemuste eest, siis suurenes vajadus kontrollida menetluse käigus olukorda metsas (sh kasvas metsakaitsealaste üldekspertiiside maht). Suurenes ka vajadus kontrollida metsauuenduse seisu ning teostada ekspertiise (eriti tagatisrahaga seotud objektidel). Vaatamata metsakasutuse mahu vähenemisele, prognoositi halduskulude kasvu 3% aastas, mis tähendab iga aasta ligi 0,5 mln krooni täiendavat finantseerimist. Aastateks 2006–2010 prognoositi kulutusi metsateatiste menetlemisele, raiekohtade ja metsauuenduse kvaliteedi kontrollimisele metsas ning üld- ja detailekspertiiside tegemisele kokku summas 74,7 mln krooni. Käesoleva seadusega kahandatakse riigi administratiivkulude tõusu kokku hinnanguliselt ligikaudu 3 miljoni krooni ulatuses aastas.

Kehtiva seaduse kohaselt kompenseeritakse metsaomanikele piirangutest tulenevad olulised kulutused ja saamata jäänud tulu nende metsade osas, mille keskkonnaminister nimetab § 14 lõike 2 alusel kaitsemetsadeks. Regulatsiooni muutmisega kaob vajadus saamata jäänud tulude hüvitamiseks kuni 48–50 mln krooni ulatuses aastas. Kõikide potentsiaalsete kaitsemetsade arvelt kaob saamata jääva tulu tasumise vajadus ligikaudu 250 miljoni krooni ulatuses.

Seadusega kaotatakse metsauuendamise tagatisraha kontseptsioon, mis kohalduks kuni 30%-le erametsades lagedaks raiutud aladest, mis tähendab tagatisraha rakendamist 2–3 aastaks ligi 4,5 tuh ha-le. Seoses tagatisraha rakendamise vajaduse kadumisega kaob ka vajadus Riigikassa erikontodele finantsvahendite pideva reservi loomiseks kogumahus 90–125 mln krooni.

Peatükis toodud arvestused eelnõuga kaasnevate kulude ja tulude kohta on ligikaudsed. „Riigi eelarvestrateegia 2008-2011“ metsanduse tegevusvaldkonnas kavandatud tegevuste muudatused räägitakse eraldi läbi „Riigi eelarvestrateegia 2009-2012“ koostamise protsessis.

6. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamine kaasa muudatusi järgmistes õigusaktides.

Vabariigi Valitsuse määrused:

1. Vabariigi Valitsuse 16. augusti 2007. a määrus nr 209 „Metsaressursi arvestuse riikliku registri põhimäärus“;
2. Vabariigi Valitsuse 9. jaanuari 2007. a määrus nr 4 „Riigimetsa Majandamise Keskuse põhimäärus“.

Keskkonnaministri määrused:

1. Keskkonnaministri 14. detsembri 2006. a määrus nr 77 „Metsa korraldamise juhend“;
3. Keskkonnaministri 4. jaanuari 2007. a määrus nr 1 „Metsakorraldustööde tegevusloa taotlemise, andmise ja pikendamise kord, metsakorraldustööde tegevusloa vorm ning metsakorraldustööde tehnilistele vahenditele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse hindamise kord“
4. Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.
5. Keskkonnaministri 14. märtsi 2007. a määrus nr 22 „Erametsanduse toetamise alused, toetuse taotlusele esitatavad nõuded, vääriselupaiga kaitseks kinnisasja koormamise tingimused ning toetuse tagasinõudmise kord“
6. Metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise toetuse määr (§ 10 lg 12).

„Metsaressursi arvestuse riikliku registri põhimäärus“ on vaja lisada sätteid, mis kehtestavad:

- andmevahetuse metsakorraldusettevõtete ja metsaressursi arvestuse riikliku registri vahel. Andmevahetust reguleerivad sätted sisaldasid seni keskkonnaministri 21. detsembri 2006. a määruses nr 81 „Metsamajandamiskava kehtestaja ja metsamajandamiskava kehtestamise kord“, mis tunnistatakse kehtetuks.

„Riigimetsa Majandamise Keskuse põhimäärus“ on eelkõige vaja täpsustada sätteid, mis kehtestavad:

- RMK tegevusalade loetelu
- RMK juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad

„Metsa korraldamise juhend“ on eelkõige vaja täpsustada sätteid, mis kehtestavad:

- metsa kaardistamise tingimused
- metsa inventeerimise eesmärgid ja meetodika
- metsa majandamise viiside ja võtete kavandamise nõuded
- metsa raiemahu arvestamise meetodika
- metsamajandamiskava koostamisele esitatavad nõuded.

„Metsakorraldustööde tegevusloa taotlemise, andmise ja pikendamise kord, metsakorraldustööde tegevusloa vorm ning metsakorraldustööde tehnilistele vahenditele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse hindamise kord“ on eelkõige vaja täpsustada sätteid, mis kehtestavad:

- metsakorraldustöödele esitatavate nõuete rikkumist
- metsakorraldustööde tegevusloa kehtivuse lõppemise ja peatamise ning loa kehtetuks tunnistamise

„Metsa majandamise eeskiri“ on eelkõige vaja täpsustada sätteid, mis kehtestavad:

- puistu lageraieks lubamise tingimused
- säilikuudele ja nende säilitamisele esitatavad nõuded

Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 21. detsembri 2006. a määrus nr 81 „Metsamajandamiskava kehtestaja ja metsamajandamiskava kehtestamise kord“, keskkonnaministri 9. märtsi 2007. a määrus nr 20 „Kaitsemetsade majandamise eeskiri ja metsa majandamisel saamata jäänud tulu ning täiendavalt tehtud kulutuste hüvitamise kord“ ja keskkonnaministri 20. septembri 2007. a määrus nr 55 „Tagatisraha suuruse määramise, tasumise, vähendamise, sellest vabastamise, tagatisraha arvelt kulutuste hüvitamise ning intresside maksmise kord“, keskkonnaministri 13. detsembri 2006. a määrus nr 74 „Keskkonnaministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamisel osutatavate teenuste nimekiri“, keskkonnaministri 4. mai 2007. a määrus nr 32 „Keskkonnaministeeriumi poolt riigimetsa majandajate kontrollimise kord“, keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrus nr 89 „Erastamisele määratud metsa majandamise korraldaja määramine“, keskkonnaministri 5.

juuli 2004. a määrus nr 85 „EMÜ toorpuidu liigituse järgi toorpuidu klassifitseerimise kord“ ning keskkonnaministri 28. novembri 2006. a määrus nr 67 „Raadamiseks nõusoleku taotlemise kord, taotluse vorm ja volitatud isiku määramine“, keskkonnaministri 21. detsembri 2006. a määruse nr 82 „Metsakorraldaja katsetöödele ja eksamitele esitatavad nõuded, katsetööde ja eksamite korraldamise ja tulemuste hindamise kord ning ekspertkomisjoni moodustamine ja töökord“, Vabariigi Valitsuse määrus „Riigimetsamaa minimaalne pindala maakonnas“ ja Vabariigi Valitsuse määrus „Kinnisasja vahetamise kord ja kinnisasja ning selle oluliste osade väärtuse määramise alused“.

7. Jõustumine

Seadus jõustub 01.01.2009.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu saadeti kooskõlastamiseks Eesti Metsatööstusliidule, Eesti Erametsaliidule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Eesti Linnade Liidule ja Eesti Maaomavalitsuste Liidule. Eesti Metsatööstusliit kooskõlastas eelnõu märkusteta. Eesti Linnade Liit kooskõlastas eelnõu märkustega ja täiendavate ettepanekutega. Ettepanekud eelnõu täiendamiseks esitasid SA Erametsakeskuse ja Ambla Metsaühistu. Esitatud märkuste ja ettepanekute arvestamine või mittearvestamine koos põhjendusega on toodud käesoleva seletuskirja lisas.

Eesti Erametsaliit, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Eesti Maaomavalitsuste Liit ettepanekuid ja märkusi ei esitanud.

Vabariigi Valitsuse nimel

Heiki Loot
Riigisekretär